

GHID DE BUNE PRACTICI PENTRU PARAJURIȘTI

ASIGURAREA ACCESULUI VICTIMELOR VIOLENȚEI ÎN FAMILIE LA JUSTIȚIE

Chișinău, 2022

[343.54+342.7]:364.44

T 94

Acest Ghid a fost elaborat de Centrul de Drept al Femeilor (CDF) în cadrul proiectului „Consolidarea capacității reprezentanților sectorului justiției în aplicarea eficientă a legislației privind violența în familie” implementat cu susținerea UN Women Moldova și sprijinul financiar al Suediei.

AUTORI:

Arina ȚURCAN-DONȚU, avocată, A.O. „Centrul de Drept al Femeilor”

Sergiu TOMA, psiholog, A.O. „Institutul pentru Familie și Inițiative Sociale”

Lucrul grupului asupra Ghidului a fost coordonat de

Eleonora GROSU, coordonatoare programe, A.O. „Centrul de Drept al Femeilor”

Punctele de vedere și opiniile exprimate în această publicație sunt responsabilitatea exclusivă a autorilor și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale donatorilor. Toate drepturile rezervate. Conținutul acestei publicații poate fi folosit în scopuri educaționale sau în alte scopuri necomerciale fără acordul prealabil al CDF cu condiția indicării sursei de informație.

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII.

Țurcan-Donțu, Arina.

Asigurarea accesului victimelor violenței în familie la justiție: Ghid de bune practici pentru parajuriști / Arina Țurcan-Donțu, Sergiu Toma; coordonator: Eleonora Grosu; Centrul de Drept al Femeilor (CDF). – Chișinău: S. n., 2022 (Bons Offices). – 64 p.: fig., tab.

Aut. sunt indicați pe vs. f. de tit. – Referințe bibliogr. în subsol. – Apare cu sprijinul financiar al Suediei. – 100 ex.

ISBN 978-9975-87-940-8.

Tipar: Bons Offices

CUPRINS

PARTEA 1: FENOMENUL VIOLENȚEI ÎN BAZĂ DE GEN ȘI VIOLENȚEI ÎN FAMILIE	5
Ce este violența împotriva femeilor?	5
Care sunt formele violenței în familie?	6
Care sunt consecințele violenței în familie și în bază de gen?	11
Care sunt consecințele violenței asupra copiilor?	12
De ce este important să distingem miturile și realitățile privind violența în familie și în bază de gen?	12
De ce victimele nu părăsesc agresorul?	16
De ce victimele nu raportează violența?	17
PARTEA 2: ASIGURAREA ACCESULUI VICTIMELOR VIOLENȚEI ÎN FAMILIE LA JUSTIȚIE	19
Care este rolul parajuriștilor în asigurarea unui răspuns la cazurile de violență în bază de gen?	19
Cum interacționăm eficient cu victimele violenței în familie?	21
Cum abordăm nevoile grupurilor de femei cu vulnerabilitate sporită/intersecționalitate?	23
Care sunt drepturile victimelor violenței în familie și în bază de gen?	27
Ce informație este oferită victimei în cadrul asistenței juridice primare?	27
Cum facilităm accesul victimei la serviciile de asistență juridică calificată garantată de stat?	29
Ce presupune consilierea în situație de criză?	30
Ce ajutor poate fi oferit victimei care este testată pozitiv la COVID-19 sau se află în autoizolare?	33
Care este procedura de plasare a victimelor în centrele de asistență și protecție?	35

Ce este ordinul de restricție de urgență?	37
Ce este ordonanța de protecție?	38
Cine poate solicita ordonanța de protecție?	38
În ce caz victima se poate afla în imposibilitate de a depune cererea privind eliberarea ordonanței de protecție?	39
Ce măsuri de protecție poate aplica instanța de judecată?	40
Ce presupune măsura de obligare a agresorului de a părăsi temporar locuința comună, fără a decide asupra modului de administrare și a dreptului de dispoziție asupra bunurilor?	41
Ce presupune măsura de interdicere de a se apropia de anumite locuri: locul de muncă al victimei, locul de studii al copiilor, alte locuri determinate pe care persoana protejată le frecventează?	41
Ce presupune monitorizarea electronică a agresorului familial?	42
Ce presupune obligarea de a participa la un program special de tratament ori de consiliere pentru reducerea violenței sau pentru înlăturarea ei?	42
Care este termenul măsurilor de protecție?	43
În ce situații pot fi prelungite măsurile de protecție?	43
În ce situații pot fi revocate măsurile de protecție?	44
ANEXA 1. Servicii/centre de asistență și plasament pentru victimele violenței în familie	45
ANEXA 2. Servicii pentru agresori	48
ANEXA 3. Propunere: Modele (exemple) de acte	49
ANEXA 4. Modelul Planului de siguranță individuală pentru femeile care au suportat violență din partea partenerului intim sau ai altor membrii de familie	63

PARTEA 1:

FENOMENUL VIOLENȚEI ÎN BAZĂ DE GEN ȘI VIOLENȚEI ÎN FAMILIE

■ Ce este violența împotriva femeilor?

Violența în familie este un fenomen larg răspândit în întreaga lume, cu consecințe grave cu caracter fizic, emoțional, financiar și social pentru victime, familii și societate în întregime. Violența în familie este o încălcare gravă a drepturilor omului. Marea majoritate a victimelor sunt femeii. Statisticile și studiile științifice în domeniu relevă că femeile sunt victime ale violenței în familie în 95% din cazuri. Deseori violența nu este doar un epizod singular de abuz, fizic, psihologic sau sexual, ci implică o serie de încălcări sistematice ale drepturilor omului cu scopul de a impune puterea și controlul.

Deși *Legea 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie* a oferit o bază excelentă pentru extinderea accesului la justiție și securitatea victimelor violenței în familie, iar pe parcursul anilor au fost realizate măsuri importante pentru a dezvolta un răspuns cuprinzător, suntem totuși departe de a elimina definitiv fenomenul violenței în familie. Statisticile și cercetările¹ relevă că în Republica Moldova, 73% de femei au fost supuse cel puțin unei forme de violență din partea partenerului intim la un moment dat din viață, violența psihologică constituind cea mai răspândită formă de violență (71%), urmată de cea fizică (33%).

Violența în familie comisă în raport cu femeile este numită deseori și **violență în bază de gen (VBG)** în virtutea faptului că apare din cauza rolului de subordonare al femeilor în societate. Violența împotriva femeilor „este violența direcționată împotriva unei femei pentru că ea este o femeie”². Perpetuarea mentalității tradiționale cu privire la statutul superior al bărbatului în familie și legitimitatea aplicării violenței în baza superiorității

¹ <https://childhub.org/ro/biblioteca-online-protectia-copilului/consecintele-violentei-impotriva-copilor-rezumat-childhub-1> (vizitat la 05.12.2021)

² Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei (CEDAW), Recomandarea Generală 19, Articolul 3 al Convenției de la Istanbul

sale contribuie la justificarea, tolerarea și perpetuarea violenței împotriva femeilor. Aceasta funcționează ca un mecanism pentru crearea și menținerea inegalității de gen. Datele UNODC³ arată că, în medie, 137 de femei sunt ucise zilnic de către partener sau de un membru al familiei. Cazurile de deces ca rezultat al violenței în familie nu sunt incidente izolate ce apar subit și neașteptat. Decesul, în multe cazuri, reprezintă actul final trăit într-un continuum de episoade de violență care rezultă din relațiile inegale de putere.

Eradicarea violenței împotriva femeilor, a violenței în familie rămâne una din provocările cele mai mari la nivel internațional pentru guvernele și societatea civilă din întreaga lume. Pentru a răspunde în mod adecvat la complexitatea fenomenului violenței împotriva femeilor și a violenței în familie, aceste forme de violență trebuie abordate în contextul inegalității predominante dintre femei și bărbați, a stereotipurilor, rolurilor de gen și discriminării existente față de femei.

Acțiunile Convenției de la Istanbul se bazează ferm pe premisa că violența împotriva femeilor nu poate fi eradicată fără a investi într-o mai mare egalitate între femei și bărbați și că „numai egalitatea efectivă între femei și bărbați și o schimbare în dinamica puterii pot cu adevărat eradica violența împotriva femeilor”.

Republica Moldova urmează să realizeze angajamentele naționale și internaționale în vederea asigurării egalității de gen, introducând și implementând dimensiunea de gen în documentele de politici din toate domeniile, la toate nivele, ceea ce va produce o schimbare la nivel național în cultură, în comportamentele și dezechilibrele de putere care generează violența împotriva femeilor și a copiilor lor.

■ Care sunt formele violenței în familie?

Violența în familie implică o serie de comportamente violente cu caracter fizic, verbal, psihologic, sexual, economic pe care agresorul le manifestă în raport cu ceilalți membri de familie, acestea fiind susținute de spațiul restrâns de domiciliere și de supunerea de care, de cele mai dese ori, dau dovadă victimele.

³ Studiul Global privind omorul femeilor și fetelor pe motiv de gen, 2019, p. 10 https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/gsh/Booklet_5.pdf

Dinamica abuzului

Puterea și controlul. O relație abuzivă de cele mai dese ori nu începe cu abuzul, începe frumos cu încredere în viitor, dar în timp lucrurile pot evolua și treptat partenerul abuziv tinde să-și impună **controlul** asupra tuturor domeniilor vieții, cum ar fi deciziile financiare, deciziile cu privire la timpul liber, haine etc. Agresorul nu-i va spune direct victimei că nu vrea ca ea să se întâlnească cu prietenii, părinții, îi va declara că aceste persoane nu ar vrea ca ea să fie împreună cu el sau că l-ar trata prost, ar încerca să ridice o barieră între ei în calitate de cuplu, iar dacă ea își dorește să fie cu el atunci ar fi bine să-i evite și să se distanțeze de ei etc.

În toate familiile se întâmplă conflicte, dar există o diferență foarte clară dintre conflict și violență. Totuși, în unele familii conflictele sunt soluționate, depășite, pe când în altele violența este aplicată ca reacție la niște situații cotidiene. Mai jos sunt prezentate câteva elemente care ne ajută să facem diferența dintre conflict și violență.

Conflictul: După motivul apariției, conflictul se declanșează când există o problemă nemijlocită care trebuie soluționată. De cele mai dese ori conflictul este un *incident singular*, fără continuitate în timp. Într-o situație de conflict nu există frică. Părțile sunt pe **poziții de egalitate**, fiecare poate răspunde prin mesaje verbale sau acțiuni concrete, aducându-i la cunoștință celuilalt ce gândește, dorește sau ce așteptări are de la situația în cauză, fără vreo încercare de manipulare. Fiecare parte este auzită, se retrage din conflict în orice moment când își dorește acest lucru, chiar dacă tensiunile apărute sunt de cote maxime.

Violența: După motivul apariției, violența nu are la bază o problemă concretă. Orice situație cotidiană poate declanșa un comportament violent din partea agresorului. Violența implică *impunerea forței* în raport cu cineva cu scopul de a-l domina. Agresorul are o **poziție de superioritate** față de victimă. Agresorul își impune voința prin docilizarea/servilizarea victimei: „tu trebuie să faci/să te porți exact așa cum îți spun eu...”. În cazul violenței persistă frica față de celălalt. Violența are un impact negativ și distrugător. De cele mai dese ori agresorul va reveni cu acuzații, va generaliza „tu întotdeauna...”. Fie că e vorba de înjurături, acuzații, amenințări, denigrări, lovituri – toate sunt îndreptate asupra victimei. Agresorul nu

acceptă să fie contrazis, recurge la șantaj (îi declară victimei că se va sinucide dacă aceasta îl părăsește, o amenință că va divulga poze sau filmări intime cu victima, îi declară că fără dânsul nu se va descurca), umilire (îi declară victimei că ea este un nimeni; îi spune că nimeni nu are nevoie de ea în afară de dânsul; o sperie că nimeni n-o poate ajuta). Agresorul deține controlul (financiar, emoțional, fizic), victima nu are capacitatea să se retragă. Victima este cea care cedează de fiecare dată. În dinamica unei astfel de relații sunt folosite mai multe tipuri de coerciție sau tactici pentru a determina victima să se comporte așa cum dorește agresorul, adică să facă ceea ce vrea el. O relație abuzivă este caracterizată, în primul rând, prin **putere și control**.

Roata puterii și a controlului⁴ este un instrument util pentru a înțelege modelul general al comportamentelor agresive și violente, aceasta specifică comportamentele care sunt mai dificil de identificat, dar care stabilesc clar un model de constrângere și control în relație. Roata sumarizează modelele comportamentale, astfel că poate fi observată cu ușurință conexiunea dintre violența fizică și sexuală, intimidarea, coerciția și manipularea soției și a copiilor care sunt deseori folosiți de către agresor pe post de unealtă de șantaj sau ca „armă” în conflict.

Agresorul recurge la aceste tactici pentru a menține puterea și controlul care poate fi obținut prin violența fizică și sexuală. Chiar și un singur incident de violență fizică sau de amenințare cu violența fizică poate fi suficient pentru instalarea puterii și a controlului asupra partenerei. Controlul și puterea sunt apoi susținute de abuzul non-fizic și de coerciție. De exemplu, un abuz verbal urmat de un abuz fizic generează pericolul producerii unui nou abuz fizic și astfel s-ar putea dovedi suficient pentru a asigura puterea și controlul agresorului fără aplicarea violenței fizice propriu-zise.

⁴ Roata puterii și a controlului a fost elaborată în cadrul Proiectului „Intervenții în abuzul domestic” în Duluth, Minnesota, de E. Pence și M. Paymar.

Adaptată din:
 Domestic Abuse Intervention Project
 Duluth, MN 218/722-2781
www.duluth-model.org

Legislația Republicii Moldova recunoaște cinci forme de bază ale violenței în familie: violența **fizică**, **sexuală**, **psihologică**, **economică**, **spirituală**.

Violența fizică: Lovire, îmbrâncire, trântire, tragere de păr, înțepare, tăiere, ardere, strangulare, mușcare, otrăvire, intoxicare, interzicerea accesului la asistență medicală, alte acțiuni cu efect similar;

Violența sexuală: Violul conjugal, interzicerea folosirii metodelor de contracepție, expunere forțată la pornografie, hărțuirea sexuală, orice conduită sexuală nedorită, impusă, orice comportament sexual ilegal în raport cu un membru minor de familie, inclusiv prin mângâieri, sărutări,

pozare a copilului și prin alte atingeri nedorite cu tentă sexuală și alte acțiuni cu efect similar;

Violența psihologică: Impunerea voinței sau a controlului personal, provocarea stărilor de tensiune și de suferință psihică prin ofense, luare în derâdere, înjurare, insultare, poreclire, șantajare, distrugerea demonstrativă a obiectelor, amenințări verbale, afișare ostentativă a armelor sau lovirea animalelor domestice, neglijare; implicarea în viața personală, actele de gelozie, izolarea de familie, de comunitate, de prieteni;

Interzicerea și/sau crearea impedimentelor în realizarea profesională ori interzicerea și/sau crearea impedimentelor în realizarea programului educațional în instituția de învățământ;

Persecutarea prin contactarea sau încercarea de a contacta prin orice mijloc sau prin intermediul altei persoane victima căreia i s-a cauzat o stare de anxietate, frică pentru siguranța proprie ori a rudelor apropiate, fiind constrânsă să-și modifice conduita de viață; deposedarea de acte de identitate; privare intenționată de acces la informație, acțiuni cu efect similar.

Violența economică: Privarea de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existență primară, cum ar fi hrană, medicamente, obiecte de primă necesitate;

Abuzul de variate situații de superioritate pentru a sustrage bunurile persoanei; interzicerea dreptului de a poseda, folosi și dispune de bunurile comune;

Controlul inechitabil asupra bunurilor și resurselor comune, refuzul de a susține familia; impunerea la munci grele și nocive în detrimentul sănătății, inclusiv a unui membru minor de familie, alte acțiuni cu efect similar sau cu repercusiuni similare.

Violența spirituală: Subestimarea sau diminuarea importanței satisfacerii necesităților moral-spirituale prin interzicere, limitare, ridiculizare, penalizare a aspirațiilor membrilor de familie;

Interzicerea, limitarea, luarea în derâdere sau pedepsirea accesului la valorile culturale, etnice, lingvistice sau religioase;

Impunerea unui sistem de valori personal inacceptabile.

■ Care sunt consecințele violenței în familie și în bază de gen?

Violența în familie și în bază de gen are numeroase efecte negative, grave, atât pe termen lung, cât și pe termen scurt, directe asupra victimei și indirecte asupra persoanelor ce asistă la actele de violență – copiii sau alți membri ai familiei care sunt martori ai actelor de violență în raport cu un membru al familiei.

Violența în familie și în bază de gen a fost recunoscută la nivel global în calitate de problemă de sănătate publică. Fenomenul respectiv are un impact semnificativ asupra sănătății fizice, psihice, sexuale și reproductive a femeilor și fetelor. În funcție de gravitatea acestora, victimele pot necesita mai multe îngrijiri medicale pe termen lung, cât și pe termen scurt. Cele mai grave consecințe sunt cele cu impact major asupra vieții persoanei afectate de violență⁵. Consecințele și efectele violenței în familie se manifestă în următoarele domenii ale vieții victimei:

- **starea de sănătate** – victima poate suferi o serie de vătămări corporale, cu grade diferite de gravitate, care pot necesita mai multe îngrijiri medicale, acestea se pot solda cu pierderea totală sau parțială a capacității de muncă sau chiar cu decesul victimei;
- **realizarea personală** a victimei poate fi afectată prin interdicția de a face studii, lipsirea de locul de muncă sau de pierderea acestuia în urma interdicțiilor agresorului de a se încadra în muncă sau a scnelor de gelozie ale acestuia. Din cauza violenței fizice victima poate deseori absenta de la locul de muncă, astfel riscând să-și piardă serviciul. Lipsa unui loc de muncă generează dependența financiară a victimei de agresor și o face mult mai vulnerabilă;
- **viața socială** – victimele sunt izolate de familie, grupul de prieteni, colegii de serviciu sau de serviciile de asistență socială. Izolarea socială a victimei reprezintă unul din cei mai severi factori de eșec în încercarea acesteia de a depăși dependența.

⁵ <https://childhub.org/ro/biblioteca-online-protectia-copilului/consecintele-violentei-impotriva-copiilor-rezumat-childhub-1> (vizitat la 05.12.2021)

■ Care sunt consecințele violenței asupra copiilor?

Majoritatea copiilor expuși violenței sunt profund afectați de acest fenomen, iar consecințele expunerii la violență pot fi multiple. Efectele violenței asupra copiilor rezultă din experimentarea sau observarea unui anumit tip de violență, ele se pot manifesta la nivel emoțional, fizic, social și comportamental în funcție de vârstă, gen și stadiul de dezvoltare. Violența suportată sau observată în copilărie poate să sporească susceptibilitatea pentru dobândirea unor boli grave în viața de adult, precum cele cronice cardiace, pulmonare sau hepatice, obezitatea, tensiunea arterială și nivelul ridicat de colesterol.

Stresul provocat de violență poate fi atât de acut încât este în măsură să inhibe funcționarea sistemelor imunitar și nervos.

Dezvoltarea cognitivă a copiilor abuzați și neglijați poate fi afectată în mod sever. Un studiu a descoperit că 80% dintre copiii care au avut copilăria umbră de violență sufereau de cel puțin un tip de tulburare psihiatrică până la vârsta de 21 de ani⁶.

Violența afectează sănătatea psihologică a copilului, generând depresii, sentimentul de frică, anxietate, subestimare, somn dereglat, tulburări alimentare, sindrom obsesiv-compulsiv, stres posttraumatic, idei suicidale, nivel de agresivitate înalt. Copiii abuzați de către părinți sunt predispuși de a repeta acest tipar, nu numai în familiile lor, ci și în societate în ansamblu, creând un cerc vicios și continuu. Probabilitatea de a intra în conflict cu legea este mai mare cu 59% pentru copiii abuzați⁷.

■ De ce este important să distingem miturile și realitățile privind violența în familie și în bază de gen?

Miturile și atitudinile stereotipizate sunt idei și convingeri false, clișee comune luate drept adevăr. Din păcate, aceste mituri justifică violența și o legitimează chiar. De obicei, **miturile** se bazează pe blamarea victimei sau pe alți factori, precum alcoolul, furia sau lipsa educației, fapt care

⁶ <https://childhub.org/ro/biblioteca-online-protectia-copilului/consecintele-violentei-impotriva-copiilor-rezumat-childhub-1> (vizitat la 05.12.2021)

⁷ <https://childhub.org/ro/biblioteca-online-protectia-copilului/consecintele-violentei-impotriva-copiilor-rezumat-childhub-1> (vizitat la 05.12.2021)

diluează responsabilitatea agresorului. Credința în mituri poate afecta judecățile de valoare și poate să influențeze interacțiunea dintre victimă și parajurist în procesul de acordare a asistenței juridice primare. A considera că victima este responsabilă pentru agresiunea asupra ei înseamnă a învinovăți victima. Atunci când o victimă, în loc să fie tratată cu respect, confidențialitate și profesionalism, este acuzată că a provocat ea însăși comportamentul agresorului, că nu este credibilă sau că exagerează, când cei care sunt obligați să-i ofere, de fapt, protecție și acces la justiție, în loc să adopte o abordare obiectivă, să facă victima să se simtă că este protejată, îi pun la îndoială credibilitatea atunci victima este expusă la o **victimizare secundară**.

Victimizarea secundară apare ca urmare a răspunsului inadecvat din partea instituțiilor și al persoanelor⁸ și poate fi evitată prin spulberarea miturilor și printr-o înțelegere mai bună a fenomenului violenței.

Mai jos sunt examinate 7 din cele mai comune mituri despre violența în familie.

1. Mitul: Femeilor le place să fie abuzate. Dacă ele ar dori cu adevărat ar părăsi agresorul

Realitatea: Nimănui nu-i place să fie bătut, strangulat, înjunghiat sau agresat în vreun fel. În cazul unei relații violente, victimele acceptă violența sau nu ripostează din frică. Ele percep pericolul ca fiind mai mare dacă părăsesc familia și ajung să se teamă pentru siguranța lor și a copiilor. Mulți agresori își amenință victimele că le vor lua copii sau că vor fi private de drepturi părintești, iar asta le determină să nu raporteze actele de violență. În Republica Moldova, mai mult de jumătate dintre femeile care au avut vreodată un partener s-au confruntat cu cazuri de comportament de control (55%) și de comportament abuziv (53%), una din cinci femei a suferit de violență economică (19%), iar 12% dintre femeile care au avut vreodată un partener și care au copii au spus că copiii lor au fost folosiți în scopuri de șantaj sau au fost abuzați⁹.

⁸ Pachetul serviciilor esențiale pentru femei și fete supuse violenței, Modulul 3. Justiția și poliția, p. 36. https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/library/effective_governance/serviciile-esen_iale-pentru-femeile-i-fetele-supuse-violenei-.html (vizitat la 05.12.2021)

⁹ Studiul „Bunăstarea și siguranța femeilor”, realizat de OSCE, Chișinău, 2019, https://www.osce.org/files/f/documents/e/f/425867_0.pdf (vizitat la 05.12.2021)

2. Mitul: Unele femei merită să fie abuzate, ele îi provoacă pe partenerii de viață

Realitatea: În relațiile abuzive există percepția că bărbatul are dreptul de a-și domina și controla partenera. În realitate, violența împotriva femeilor și violența în familie reprezintă o încălcare a drepturilor omului care nu poate fi justificată și care necesită un răspuns prompt și coordonat din partea statului. A considera că victima este responsabilă pentru agresiunea asupra ei înseamnă a învinovăți victima. În realitate, multe femei fac tot posibilul pentru a evita episoadele violente.

3. Mitul: Consumul de alcool cauzează violență în familie

Realitatea: În realitate nu există nici un argument și nici o dovadă a faptului că alcoolul este o cauză directă a violenței în familie. Studiile practice însă ne arată că consumul de alcool poate avea efect de facilitator/catalizator al actelor de violență. Mulți bărbați care își bat soțiile sau partenerele de viață nu consumă alcool. Deseori agresorii evocă dependența de alcool în calitate de justificare pentru violență, or alcoolul îi poate lipsi de discernământ referitor la forța exercitată. Totuși, alcoolul nu este cauza violenței în familie. Consumul de alcool poate încuraja actele de violență, însă acestea sunt, de fapt, două probleme separate.

4. Mitul: Pentru familie întotdeauna este mai bine ca partenerii să rămână împreună, iar femeile trebuie să tolereze violența pentru a-și păstra familia

Realitatea: Violența în familie este o crimă și se pedepsește prin lege. Violența distruge personalitatea, ea nu are efecte educative, din contra afectează starea de sănătate, sfera psihologică, viața socială și întregă evoluție a victimei. Atunci când abuzul se produce în cadrul familiei, locuința devine un loc nesigur pentru victimă. La fel, siguranța și sănătatea copiilor sunt afectate în mod negativ dacă copiii sunt supuși violenței sau devin martori ai violenței în familie. Potrivit studiului „Bunăstarea și siguranța femeilor”, femeile care au trăit experiența violenței au vorbit despre diferite moduri în care aceasta le-a afectat psihologic. Cele care

au fost supuse violenței psihologice și fizice în timpul copilăriei au spus că această experiență le-a schimbat personalitatea, făcându-le mai timide. Femeile supuse unui control abuziv din partea părinților se tem până și în prezent că un astfel de comportament va avea și partenerul, chiar dacă el nu le-a tratat în acest mod. Alte efecte au inclus anxietatea și depresia pe termen lung.

5. Mitul: Nu există viol între soț și soție

Realitatea: De fapt, violul este definit prin acțiune și nu prin identitatea agresorului sau a victimei. Respectiv, orice raport sexual realizat prin constrângere fizică sau psihică ori prin profitarea de starea de imposibilitate a victimei constituie viol, indiferent dacă victima este sau nu în relații de căsătorie cu agresorul. În Republica Moldova este incriminat penal violul conjugal (marital) și în cazul actului sexual săvârșit prin constrângere fizică, psihică sau prin profitarea de starea de imposibilitate a victimei. Agresorul poate fi tras la răspundere penală chiar dacă se află în relații de căsătorie cu victima.

6. Mitul: Violența în familie este caracteristică familiilor sărace sau celor cu un statut social scăzut

Realitatea: Violența în familie se manifestă în toate mediile socio-culturale, indiferent de studii, venituri sau de statut social. Acest fenomen nu apare din cauza sărăciei sau lipsei educației, ci își are originea în relații istorice de inegalitate dintre femei și bărbați. Mitul a apărut deoarece există o probabilitate mai mare ca în atenția instituțiilor cu atribuții de prevenire și combatere a violenței să intre persoanele provenind din familii cu venituri reduse. Familiile cu o situație financiară bună sau foarte bună uneori ascund violența pentru a nu-și prejudicia imaginea în societate.

7. Mitul: Unele femei merită să fie abuzate, ele provoacă abuzul – „și-a căutat-o cu lumânarea”

Realitatea: În ce măsură poate fi provocată violența? În contextul luptei pentru stoparea violenței a considera că violența este provocată de

victimă însăși înseamnă a acuza victima și a încuraja agresorul să continue aplicarea violenței. Astfel este util și necesar să percepem violența ca pe o decizie a persoanei de a se comporta într-un anumit mod în raport cu o altă persoană (membru de familie) în scop de intimidare și impunere a voinței, având la bază convingerea că persoana merită un tratament violent.

■ De ce victimele nu părăsesc agresorul?

Deseori ne este dificil să înțelegem de ce victimele acționează în anumite moduri. De ce neagă, minimizează sau raționalizează abuzul? De ce se acuză pe sine pentru ceea ce a făcut agresorul? De ce nu raportează cazul, sau dacă raportează în scurt timp se întorc la agresor? Nefiind familiarizați cu particularitățile comportamentului victimei parajuriștii ar putea cataloga greșit comportamentul victimei.

Există mai multe explicații ce descriu **motivele** pentru care femeile rămân cu partenerii lor abuzivi. Printre acestea se numără dependența financiară de soț/partener, co-dependența emoțională, frica de reacția celor din jur, convingerea victimelor că ele însele sunt responsabile pentru abuz, că nu vor avea la cine să apeleze după sprijin, că autoritățile nu vor interveni etc. Fiind expuse violenței victimele pot dezvolta în timp anumite „strategii de supraviețuire”, iar acestea pot include o pasivitate extremă sau chiar o negare a abuzului, refuzarea ajutorului oferit sau până și apărarea agresorului.

Atunci când agresorul controlează viața victimei este lezată autonomia ei, îi este compromisă capacitatea de a lua decizii, inclusiv de a pune capăt violenței.

Pentru unele victime, părăsirea agresorului este un proces lent care cuprinde diferite etape ale schimbării în viața victimei. În timpul acestui proces al schimbării victima poate părăsi și reveni de mai multe ori la un partener abuziv înainte de a pune capăt relației, aceasta fiind considerată o parte normală a procesului. Chiar și atunci când victimele mai au o relație cu agresorul ele fac schimbări în viața lor și nu înseamnă că intervenția

specialiștilor a fost ineficientă. Victima trece oricum prin schimbări cognitive și comportamentale care o fac să perceapă situația diferit.

■ De ce victimele nu raportează violența?

Contextul social și cultural din Republica Moldova prezintă multiple bariere și provocări pentru realizarea siguranței victimelor și responsabilizarea agresorilor. Multe victime ale violenței în familie nu raportează violența.

Dacă revenim la întrebarea despre motivele pentru care victimele nu raportează violență ar fi mai multe răspunsuri. Unele victime nu-și cunosc drepturile, nu au acces la informație și nu știu cum să obțină asistență juridică. Potrivit studiului „Bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova”, 62,4% dintre femei cunosc despre legile referitoare la violență împotriva femeilor, 9,1% au negat existența acestora și 28,4% nu cunosc despre existența acestora¹⁰ sau dețin o informație incorectă privind sancțiunile ce îi pot fi aplicate agresorului. **Chiar dacă cadrul normativ existent nu mai prevede sancțiunea cu amendă pentru actele de violență în familie, puține victime cunosc despre aceste modificări legislative.** În percepția generală a populației încă persistă mitul ce vizează aplicarea pedepsei cu amendă pentru agresorii familiari, iar gândul că amenda va fi achitată din bugetul familiei, care de multe ori și așa este modest, constituie un obstacol în raportarea către autorități a actelor de violență în familie.

Unele femei au avut experiențe negative când au solicitat ajutorul autorităților și, respectiv, nu mai au încredere în sistemul de justiție, nu cred că există căi de a elimina violența, n-au încredere în poliție, în organele administrației locale, în instanțele de judecată etc. Chiar și atunci când violența este raportată, succesul exercițiului de a-i aduce pe agresori în fața justiției este discutabil.

Unele victime împărtășesc modele culturale care condamnă divorțul, multe victime percep violența ca pe o chestiune privată și nu ca pe o infracțiune. Astfel, peste jumătate (55%) din femeile din Republica Moldova, de

¹⁰ „Bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova”, Centrul de Drept al Femeilor, Sociopolis, Chișinău, 2015

patru ori mai mult decât în UE (14%), consideră violența în familie drept o chestiune privată care trebuie soluționată în cadrul familiei. Aceste stereotipuri și prejudecăți consolidate de prieteni, rude, reprezentanți ai diferitor autorități, perpetuate de instituții religioase determină femeile să sufere în tăcere. Victimele se lasă frecvent convinse de rude, prieteni, vecini, ele se tem că vor fi blamate de cei din comunitate. În multe cazuri victimele sunt persoane cu stimă de sine scăzută, ele suferă stări psihologice grave, anxietate, depresie care le lipsesc de capacitate de apărare, uneori provin ele însele din familie în care violența era un mod de existență, iar în astfel de cazuri e nevoie de oferit victimelor informații despre opțiunile și serviciile existente.

PARTEA 2:

ASIGURAREA ACCESULUI VICTIMELOR VIOLENȚEI ÎN FAMILIE LA JUSTIȚIE

■ Care este rolul parajuriștilor în asigurarea unui răspuns la cazurile de violență în bază de gen?

Parajuriștii dețin o poziție unică datorită încrederii cetățenilor, acest fapt le conferă puterea și capacitatea de a acorda victimelor violenței un ajutor semnificativ. Parajuristul este persoana care se bucură de un grad înalt de respect din partea comunității, inclusiv a victimelor, are cunoștințe de bază în domeniul juridic și este calificat să acorde asistență juridică primară membrilor comunității.

Rolul parajuriștilor constă în abilitarea juridică a populației din comunitățile rurale pentru soluționarea timpurie a problemelor cu care se confruntă aceasta, realizarea coerentă a drepturilor persoanelor și implicarea în soluționarea problemelor individuale ale membrilor comunității. Serviciile parajuriștilor sunt mai accesibile, uneori în condițiile unei infrastructuri slab dezvoltate însăși sesizarea autorităților, a instanței de judecată sau apelarea la un jurist calificat este o problemă din considerentul că ei se află în centrele raionale și, respectiv, acest exercițiu ar implica și cheltuieli aferente.

Înțelegerea fenomenului, cunoașterea semnelor specifice comportamentului victimei ajută parajuriștii să recunoască abuzul, să asigure sprijin victimelor și să le ofere informații despre opțiuni și resurse. Oferirea victimelor violenței a informațiilor relevante despre drepturile lor, despre serviciile și organizațiile la care se pot adresa după ajutor, asistența disponibilă, informarea victimelor cu privire la modul de a obține protecție, toate acestea consolidează situația victimei, îi oferă posibilitatea să ia decizii informate, îi însuflă sentimentul de control asupra vieții sale.

Rolul parajuriștilor și experiența altor state. Acordarea asistenței juridice primare prin intermediul parajuriștilor diferă de la țară la țară. Nu toate statele au instituită profesia de parajurist, totodată unele state reglementează asistența juridică primară ca instrument de abilitare juridică a populației. Spectrul de servicii oferite de parajuriști este foarte diferit de la o țară la alta. Astfel, în majoritatea statelor parajuriștii sunt specializați în oferirea asistenței juridice primare, cu mici excepții ei pot reprezenta persoanele și în instanțe de judecată.

În **Olanda**, parajuriștii prestează servicii în cadrul centrelor de asistență juridică, ei oferă informații generale asupra cadrului legal de interes pentru beneficiar, asigură legături cu unele instituții, oferă consultații în cazuri simple, iar în cazurile mai complexe referă beneficiarii către avocații calificați. În **Africa de Sud**, parajuriștii asigură legătura cu persoanele care necesită ajutor în domeniul juridic prin pregătirea dosarului pentru instanța de judecată sau prin consultarea beneficiarilor. În **Canada** (Ontario), un parajurist poate reprezenta persoana în instanță într-o varietate de domenii cum ar fi: litigiile în cadrul cărora valoarea acțiunii este una mică, în tribunale pentru apărarea unor drepturi ale omului, cum ar fi în litigiile între locatori și locatari, securitatea la locul muncii, procedura de imigrare și azil pentru refugiați; litigii penale minore (a căror prejudicii nu depășesc suma de 500 dolari canadieni, de ex., furturi minore, recuperarea prejudiciilor ca urmare a accidentelor). Experiența Canadei este una aproape singulară când parajuriștii pot reprezenta persoanele în instanță într-o serie de litigii.

Asistența juridică primară acordată de parajuriști reprezintă unul din elementele-cheie ale accesului la justiție. Rețelele de parajuriști din diverse state au un rol activ în facilitarea accesului la justiție pentru victimele violenței, inclusiv au o implicare majoră în promovarea toleranței zero față de violență în comunitățile în care activează.

■ Cum interacționăm eficient cu victimele violenței în familie?

Atunci când interacționăm cu victimele este important să respectăm anumite principii de lucru.

- **Abordarea sensibilă la dimensiunea de gen** recunoaște impactul și consecințele violenței împotriva femeilor.
- **Abordarea centrată pe victimă** presupune respectarea dorințelor, drepturilor și demnității victimei și are drept scop crearea unui mediu de respect total ce ar putea facilita capacitatea victimei de a-și identifica propriile necesități și de a lua decizii despre posibilele modalități de acțiune.
- **Abordare în siguranță și securitate.** Siguranța atât a victimei, cât și cea a parajuristului trebuie să fie o prioritate. La inițierea interacțiunii cu victimă este important de determinat dacă persoana este în deplină siguranță.
- **Abordarea cu respectarea confidențialității și protecția vieții private.** Respectarea confidențialității este o măsură importantă pentru asigurarea siguranței. Acest fapt implică oferirea accesului doar la informațiile necesare, doar în situațiile în care este necesar sau solicitat doar cu acordul victimei.
- **Abordarea nondiscriminatorie.** Indiferent de vârstă, rasă, apartenența etnică, religie, orientare sexuală, identitate de gen, dizabilitate, stare civilă, statut educațional și socioeconomic, toate victimele au drepturi egale și trebuie tratate în același mod, beneficiind de acces egal la servicii.

**Cum o faceți este la fel de important ca și ceea ce faceți!
Sfaturi pentru interacțiunea cu victimele supraviețuitoare a violenței de gen sau a violenței în familie:**

Adresarea întrebărilor referitoare la violență se poate dovedi o provocare pentru parajurist. Siguranța victimei este primordială în acest caz. Asigurați-vă că sunteți într-un spațiu liniștit și confidențial. O relație confidențială dintre parajurist și victimă face ca ea să se deschidă mai ușor și să vorbească despre aspectele relației ei. Atunci când formularea întrebărilor cu privire la violență este făcută într-o manieră profesionistă, această abordare poate facilita înlăturarea sentimentelor de blamare, rușine pe care victimele le pot simți.

Următoarele recomandări ajută la sporirea nivelului de încredere în procesul de adresare a întrebărilor și la evitarea revictimizării.

- Aflându-se în situație de criză, victima ar putea avea sentimente contradictorii. Oferiți-i timpul necesar pentru a-și formula gândurile.
- Evitați întreruperile de prisos, adresați întrebări pentru a clarifica unele aspecte doar după ce victima/supraviețuitoarea și-a spus povestea.
- Evitați să ascultați pasiv și fără a face comentarii. Această manieră ar putea să-i sugereze victimei/supraviețuitoarei că nu aveți încredere în cele relatate sau că nu ar avea dreptate, că agresorul este cel îndreptățit. Ascultați-i cu atenție experiența și asigurați-o că sentimentele sale sunt justificate.
- Utilizați același limbaj ca și victima/supraviețuitoarea. Adaptați-vă limbajul și mesajele la nivelul ei de înțelegere. Nu utilizați jargonul profesional și expresiile care ar putea induce confuzii pentru victimă/supraviețuitoare.
- Formulați întrebări și fraze într-un mod care ar sugera susținere și nu judecare, încercați să imprimați simpatie vocii când îi vorbiți victimei/supraviețuitoarei. Recurgeți la întrebări de tip deschis și evitați-le pe cele care încep cu „de ce” și tind să implice blamarea victimei/supraviețuitoarei pentru VBG.

- Nu blamați. Evitați întrebările de genul „De ce mai stai cu el?”, „Ați avut vreo ceartă înainte de violență?”, „Ce făceai pe stradă singură?”, „Ce haine purtai?”.
- Utilizați enunțuri de susținere, cum ar fi: „Îmi pare rău că ți s-a întâmplat”.
- Recurgeți la contactul vizual dacă este acceptat (și acceptabil în cazul unor etnii sau grupuri culturale, religioase etc.) și concentrați-vă întreaga atenție pe victimă/supraviețuitoare. Evitați realizarea formalităților administrative în timpul discuției.
- Aveți grijă la limbajul corpului. Maniera în care stați și vă țineți brațele și capul, expresia feței și tonalitatea vocii – toate transmit femeii un mesaj clar despre modul în care îi percepeți situația. Demonstrați o atitudine de susținere, fără a judeca, și validați ce spunea ea. Evitați limbajul corpului care să transmită un mesaj de iritare, neîncredere, antipatie sau supărare față de victimă/supraviețuitoare.
- Nu judecați conduita victimei/supraviețuitoarei în baza culturii sau religiei.
- Oferiți-i victimei/supraviețuitoarei posibilitatea de a adresa întrebări despre tot ce consideră ea a fi important.
- Țineți cont de necesitățile diverselor grupuri de populație (de ex., persoanele cu dizabilități fizice sau mintale, persoanele religioase, minoritățile etnice), faceți eforturi pentru a le aborda într-o manieră adecvată.

■ Cum abordăm nevoile grupurilor de femei cu vulnerabilitate sporită/intersecționalitate?

Femeile însărcinate, femeile care aparțin minorităților etnice, religioase, rasiale, cetățeni străini, persoanele cu dizabilități, femeile cu tulburări mintale, femeile cu retard mintal, femeile în etate, femeile afectate de HIV, LGBTQi etc. fac parte din categoria cu vulnerabilitate sporită. Atunci când aceste persoane sunt expuse violenței nevoile lor sunt multiple, ele

având totodată necesități suplimentare de îngrijire și protecție. Bunele practici recomandă dezvoltarea unor abordări cuprinzătoare pentru a răspunde nevoilor speciale ale acestor grupuri cu multiple vulnerabilități.

Femeile însărcinate. Deși este o condiție fiziologică ce nu implică trăirea unor suferințe, sarcina este o perioadă în care femeia poate resimți o vulnerabilitate, dar și necesită suport (psihologic, economic, medical). În plus, în această perioadă femeia poate fi măcinată de îngrijorare pentru sine și pentru evoluția sarcinii. Din acest considerent, deseori, femeile ce se confruntă cu violența în perioada sarcinii vor fi mai puțin dispuse să ceară protecție din afara familiei. Astfel, ele pot fi amenințate și controlate cu mai mare ușurință. Așadar, este important ca femeia să beneficieze de suport și ghidare: *Unde mă pot adresa acum? Cine mă poate ajuta? Ce să fac? Unde să merg? Cu cine să vorbesc?* La toate aceste întrebări este nevoie să li se răspundă clar, liniștit și, după caz, să se revină la ele.

Copiii victime ale violenței în familie și în bază de gen. Pe lângă problemele de sănătate fizică și emoțională aceștia se mai confruntă cu etichetarea și stigmatizarea socială. În cazul lor stigmatizarea socială se manifestă prin mesaje negative despre vinovăție, lipsă de valoare, comportament „nepotrivit” sau neacceptat social care le sunt comunicate victimelor în mod direct sau indirect. În asemenea situații copiii victime se simt permanent vinovați de experiența prin care au trecut și de aceea lor le este foarte greu să vorbească despre actele de violență. În unele cazuri, tăcerea lor este determinată și de opinia comunității în care trăiesc, comunitate care îi vede mai degrabă ca pe niște provocatori sau persoane imorale decât ca pe niște victime ori ca pe supraviețuitori ai unor experiențe extrem de dureroase. Din aceste motive, dar și din cauza sentimentului permanent de frică și a lipsei controlului, copiii victime nu pot vorbi despre întreaga experiență prin care au trecut. Recuperarea psihologică a copiilor care au fost traumatizați în urma violenței este un proces îndelungat. În acest sens este importantă referirea copiilor victime ale violenței către serviciile specializate.

Persoanele în etate. Această categorie se află adesea în situație de vulnerabilitate multiplă în raport cu membrii familiei care aplică violența, lipsindu-le de acces la hrană, nefavorizându-le mobilitatea, limitându-le sau

chiar îngrădindu-le contactul cu persoane din comunitate. În plus, și relația de rudenie cu agresorul implică în cazul lor anumite norme de comportament. Toate aceste circumstanțe la pachet cu condiția de sănătate fizică sau mintală reduc probabilitatea că persoanele în etate vor raporta actele de abuz.

În cazul interacțiunii cu persoane în etate se recomandă să vorbiți mai lent, să explicați totul în termeni simpli și să vă asigurați că ați fost înțeles de interlocutor/interlocutoare, să ghidați comunicarea cu ajutorul unor întrebări clare. În timpul discuției puneți accentul pe siguranță și evocați exemple pozitive cu referire la asemenea situații. Nu blamați sau judecați persoanele care au comis acțiunile de violență – exprimați-vă sincer părerea de rău și orientați conversația spre faptul că victima aici și acum se află în siguranță, aveți grijă totodată să-i furnizați și informații utile.

STUDIU DE CAZ

În vârstă de 86 de ani **Elvira** necesită îngrijiri din partea altei persoane, în plus, are nevoie și de însoțitor. Femeia locuiește în aceeași gospodărie împreună cu fiul său și nora. Chiar dacă este ținută la pat și nu-i în stare să aibă grijă de sine, fiul și nora au izolat-o într-o anexă a casei și nu îngrijesc de ea (nu-i încălzesc locuința, n-o asigură cu hrană și cu produse de igienă). Vecinii și rudele cunosc situația **Elvirei**, au încercat s-o ajute, dar fiul le-a interzis să intre în ograda lor. Din spusele vecinilor fiul îi încasează și își însușește mijloacele financiare de care dispunea femeia, consumă alcool și o privează pe mama sa de alimente și îngrijire. **Elvira** refuză să solicite aplicarea măsurilor de protecție pentru victimele violenței în familie și nici nu dorește să depună pe numele fiului său plângere pentru acte de violență în familie. Rudele **Elvirei** au solicitat consultația parajuristului.

Cum va acționa parajuristul în cazul Elvirei?

1. Va expedia în adresa Procurorului raionului și a șefului Inspectoratului de Poliție un demers prin care va comunica situația Elvirei și va solicita ca procurorul și colaboratorii de poliție să se autosesizeze cu referire la actele de violență în familie comise de către fiu și să aplice măsurile de protecție în raport cu victima.
2. Îi va recomanda femeii ca în situații de criză să apeleze la numărul de telefon **112**, să solicite intervenția poliției pentru a fi protejată și a fi aplicate măsurile de protecție pentru victimele violenței în familie.
3. Va comunica femeii datele de contact ale serviciilor specializate în asistența victimelor violenței în familie (serviciu juridice, asistență psihologică, socială etc.) cu mențiunea că acestea sunt gratuite. Dacă obține acordul, parajuristul va referi victima serviciilor specializate în asistența victimelor violenței în familie (serviciu juridice, asistență psihologică, socială etc.). În demersul de referire parajuristul va descrie circumstanțele cazului și va indica datele de contact ale victimei și ale altor persoane de suport.
4. Va menține comunicarea telefonică cu victima pentru a-i oferi consilierea juridică primară.

Persoanele cu dizabilități intelectuale/mintale. Această categorie de persoane se pomenește frecvent în situații când autonomia lor, deciziile sunt în grija membrilor de familie din motivul limitărilor de înțelegere. Astfel, capacitatea de a înțelege, de a percepe amenințarea, dar și de a răspunde la aceasta este redusă din cauza condiției de sănătate. Respectiv, persoana poate să nu înțeleagă suficient de bine unde se află, cu cine vorbește și cu ce scop, cuvintele folosite la adresa ei, nu știe cum să comunice evenimentele/circumstanțele, nu este capabilă să treacă rapid de la o întrebare la alta etc. Din aceste considerente este recomandat să fie respectate câteva cerințe-cheie în comunicarea cu aceasta: prezențați-vă,

vorbiți-i simplu (accesibil sau chiar mai lent decât obișnuiți), explicați și verificați înțelegerea, ghidați comunicarea cu ajutorul unor întrebări clare, verificați cu persoanele de sprijin informațiile sau detaliile oferite doar dacă este nevoie, informați persoanele de sprijin ce este recomandat să facă dacă victima însăși nu percepe informația oferită.

■ Care sunt drepturile victimelor violenței în familie și în bază de gen?

În conformitate cu art.11 și 12 ale Legii nr. 45, victimei i se garantează apărarea drepturilor și intereselor legitime, ea fiind în drept să sesizeze orice caz de violență în familie. Victima are dreptul la asistență pentru recuperare fizică, psihologică și socială prin acțiuni speciale medicale, psihologice, juridice și sociale. Acordarea serviciilor de protecție și asistență nu este condiționată de dorința victimei de a face declarații și de a participa la procese de urmărire în justiție a agresorului. Dreptul la viața privată și confidențialitatea informației privind victima sunt garantate.

■ Ce informație este oferită victimei în cadrul asistenței juridice primare?

Parajuristului îi revine un rol important în intervenția în cazurile de violență în familie și în asigurarea faptului că victimele sunt tratate într-un mod care să promoveze drepturile și siguranța acestora. În acest sens menționăm că pentru garantarea respectării drepturilor și siguranței victimei este necesar ca parajuristul care oferă victimelor asistență juridică primară să le comunice despre drepturile lor, inclusiv să refere victimele spre serviciile de suport de care au nevoie.

Parajuristul are obligația să reacționeze prompt la orice sesizare de violență în familie și să informeze victimele despre:

- drepturile lor;
- autoritățile și instituțiile cu funcții de prevenire și combatere a violenței în familie;
- tipul serviciilor și organizațiile la care se pot adresa după ajutor;

- asistența disponibilă pentru ele;
- unde și cum pot depune o plângere;
- procedura ce urmează după depunerea plângerii și rolul lor după asemenea proceduri;
- cum pot obține protecție;
- în ce măsură și în ce condiții au acces la consultanță sau asistență juridică din partea unui avocat ce acordă asistență juridică garantată de stat;
- cum pot avea acces la serviciile specializate.

STUDIU DE CAZ

Angela locuiește într-un sat mic împreună cu tatăl său **Nelu** și concubinul. Casa în care stau ei aparține părinților. Un an în urmă mama **Angelei** a decedat de cancer. După decesul mamei **Angela** n-a mers la notar să accepte moștenirea, iar tatăl său **Nelu** a început să consume alcool în exces și s-o supună violenței psihologice, ba chiar și fizice. **Angela** a insistat ca tatăl să urmeze tratament pentru alcoolism, el însă refuză. În comunicarea cu alți săteni **Nelu** afirmă că **Angela** spune minciuni, că ea ar aplica violența pentru a-l da afară din casă, având, de fapt, intenția să rămâne să trăiască acolo împreună cu concubinul. **Angela** s-a adresat la parajurist pentru consultație.

Cum va acționa parajuristul în cazul Angelei?

1. Îi va recomanda să apeleze în situații de criză la numărul de telefon **112** și să solicite intervenția poliției pentru a fi protejată și a fi aplicate măsurile de protecție pentru victimele violenței în familie.

2. O va ajuta să perfecteze cererea pentru obținerea ordonanței de protecție pentru victimele violenței în familie, cu aplicarea monitorizării electronice în raport cu tatăl și obligarea acestuia să participe la un program special de tratament pentru alcoolism și de consiliere pentru reducerea violenței.
3. Va comunica femeii datele de contact ale serviciilor specializate în asistența victimelor violenței în familie (servicii juridice, asistență psihologică, socială etc.) cu mențiunea că acestea sunt gratuite. Dacă obține acordul, parajuristul va referi victima serviciilor specializate în asistența victimelor violenței în familie (servicii juridice, asistență psihologică, socială etc.). În demersul de referire parajuristul va descrie circumstanțele cazului și va indica datele de contact ale victimei și ale altor persoane de suport.
4. Va explica procedura de desemnare a unui avocat ce acordă asistență juridică garantată de stat care o va asista în procesul ce ține de acceptarea moștenirii după decesul mamei sale și va realiza referirea către oficiul Teritorial al CNAJGS (Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat).
5. Va menține comunicarea telefonică cu victima pentru a oferi consilierea juridică primară.

■ Cum facilităm accesul victimei la serviciile de asistență juridică calificată garantată de stat?

În cadrul asistenței juridice primare, parajuriștii pot oferi victimelor informații despre drepturile lor, inclusiv pot referi victima spre serviciile de suport de care are nevoie. Totuși oferirea de informații n-ar trebui să fie un „punct final” al asistenței pentru victimele violenței. Parajuriștii ar trebui să ajute victimele să acceseze serviciile de asistență juridică calificată garantată de stat de care acestea pot beneficia **gratuit**. Parajuriștilor li se recomandă să ajute victima să completeze cererea de acordare a

asistenței juridice calificate și s-o depună la oficiile teritoriale ale CNAJGS (OT ale CNAJGS). Scopul referirii constă în asigurarea accesului la serviciile specializate, asistență juridică, soluționarea problemelor cu care se confruntă victimele și pe care nu le pot depăși de sine stătător, precum și promovarea abilitării economice a victimelor.

Datele de contact ale oficiilor teritoriale ale CNAJGS și formularele cererii privind acordarea asistenței juridice garantate de stat pot fi accesate pe site-ul acestei instituții¹¹. Instanța de judecată, la examinarea cererii privind aplicarea măsurilor de protecție, solicită oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea neîntârziată a unui avocat pentru apărarea intereselor victimei¹².

■ Ce presupune consilierea în situație de criză?

Consilierea în situație de criză are drept scop să asigure **imediat siguranța** victimei/supraviețuitoarei. Parajuristul trebuie să înțeleagă experiența prin care a trecut aceasta, să-i reafirme drepturile și să atenueze sentimentul de culpă și rușine.

- Abordați necesitățile de bază (foamea, setea, lipsa de somn) ale victimei/supraviețuitoarei.
- Rugați victima/supraviețuitoarea să-și expună ideile cu privire la rezultatele, strategiile de a face față situației reieșind din resursele proprii. Este foarte important ca victima să fie cea care identifică soluții.
- Oferiți-i victimei/supraviețuitoarei informații care pot s-o ajute să facă alegeri alternative.
- Explorați împreună cu victima/supraviețuitoarea diverse modalități de soluționare a situației, fără a-i oferi sfaturi:
 - ✓ acces imediat la adăpost sigur;
 - ✓ acces imediat la serviciile de asistență medicală urgentă;

¹¹ CNAJGS, <https://cnajgs.md/ro/bmn/page/contacte>, <https://formulare.cnajgs.md/> (vizitat la 05.12.2021)

¹² Legea nr. 45 din 01.03.2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, art. 11, alin. 5; Legea nr. 198-XVI din 26.07.2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat, art. 7, lit. e¹; Codul de Procedură Civilă, art. 77, art. 278°, alin. 1

- ✓ opțiunea de a contacta din nou serviciul în orice circumstanțe/opțiuni.
- Explorați cu victima/supraviețuitoarea posibilitatea de a obține un ordin de restricție sau o ordonanță de protecție (dacă este aplicabil).
- Acordați victimei/supraviețuitoarei asistență în planificarea siguranței, pentru a-i spori sentimentul de siguranță pentru sine și pentru copii, dacă e necesar (a se vedea Anexa 3 „Planul de siguranță”).

Dacă victima se află în **situație de criză** împreună cu copiii săi atunci, cu concursul asistentului social și/sau al poliției, se recomandă referirea acestora către serviciile specializate din raza teritorială ce acordă asistență victimelor violenței în familie.

Dacă în raza teritorială nu există sau sunt suprasolicitate locurile de plasament, asistentul social comunitar intervine cu un demers la e-mail către Ministerul Muncii și Protecției Sociale (Direcția politici de asigurare a egalității între femei și bărbați/Centrul de Asistență și Protecție a Victimelor). Am menționat mai sus despre necesitatea colaborării parajuristului cu asistentul social, deoarece la nivel comunitar anume acesta este responsabil pentru gestionarea cazului de asistență a victimei.

În cazul copiilor, parajuristul va sesiza și referi cazul către **autoritatea tutelară locală**, în conformitate cu procedura de identificare, înregistrare și evaluare inițială, de documentare și evidență a cazurilor suspecte de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului reglementată în Hotărârea Guvernului nr. 270 din 08.04.2014 cu privire la aprobarea *Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului*.

Instrucțiunea indicată vizează angajații autorităților publice centrale și locale, ai structurilor, instituțiilor și serviciilor din cadrul sau subordonate acestora care activează în domeniile asistenței sociale, educației, ocrotirii sănătății, organelor de drept, care trebuie să coopereze în vederea prevenirii violenței, neglijării, exploatării, traficului de copii, precum și combaterii acestora prin intermediul serviciilor de asistență socială, educaționale, de ordine publică și medicale.

Ce alte informații ar trebui să cunoască victimele violenței în familie?

Pentru a spori nivelul de siguranță și protecție al victimelor violenței în familie vă sugerăm să le recomandați să întreprindă următoarele acțiuni:

- Să se asigure că au permanent cu ele un telefon pe care să-l folosească în cazuri de urgență.
- Să memoreze sau scrie pe un suport de hârtie care va fi mereu la îndemâna victimei numerele la care poate solicita ajutor.
- Să sune la serviciu **112** în situație de urgență. Să anunțe serviciul **112** despre locul aflării și, în caz de necesitate, să ceară ajutorul poliției sau a medicilor.
- Să contacteze linia fierbinte – telefonul de încredere pentru femei **0 8008 8008**, care acordă servicii 24/7.
- Să contacteze **linia verde**, linie telefonică gratuită de consiliere juridică a victimelor violenței **0 800 80000** sau oricare din ONG-urile care oferă consiliere și asistență victimelor violenței în familie.
- Să contacteze **telefonul copilului 116 111** în cazul în care copiii sunt supuși violenței în familie.
- Să păstreze comunicarea cu prietenii și vecinii în care au încredere. Să gândească un plan pentru situații de criză, astfel încât aceștia să știe când victima are nevoie de ajutor și ce să facă (cum ar fi să sune la poliție sau să bată la ușă). Să stabilească cu vecinii un semnal convențional care îi va alerta când victima are nevoie de ajutor.

- Să păstreze o copie a documentelor importante, cum ar fi certificatele de naștere, pașapoartele și cardurile victimei, pentru cazul când va trebuie să plece în grabă de acasă.
- Să păstreze cheile de la locuință și de la mașină în același loc ca să le poată lua cu ușurință într-o eventuală situație de criză.
- Să apeleze periodic linia fierbinte sau orice serviciu care oferă asistență specializată pentru a discuta opțiunile și a vorbi cu cineva care o va înțelege, chiar dacă simte că încă nu este gata să plece din relația abuzivă.
- Să noteze lista centrelor și serviciilor specializate disponibile în perioada COVID-19¹³:

■ Ce ajutor poate fi oferit victimei care este testată pozitiv la COVID-19 sau se află în autoizolare?

În contextul necesității de autoizolare/carantină femeile sunt de două ori mai vulnerabile atunci când sunt supuse violenței în familie, deoarece au acces limitat la grupul de suport și pentru că serviciile și instituțiile cu atribuție de protecție a victimelor violenței în familie au un regim special de lucru.

Dacă sunt supuse abuzului sau au fost martor al unui incident de violență în familie, recomandați persoanelor să apeleze la numărul de telefon **112**. Sugerați victimelor ca atunci când apelează serviciul **112** să comunice din start că sunt testate pozitiv la COVID-19, să indice adresa unde se află și să specifice că sunt supuse violenței și au nevoie de intervenția poliției pentru a fi protejate și a fi aplicate măsurile de protecție. Când contactează serviciul **112** persoanele sunt în drept să solicite operatorului să le indice numărul de înregistrare a apelului, data și ora recepționării.

¹³ Sursa: https://msmps.gov.md/ro/content/recomandari-cu-privire-la-raspunsul-la-cazurile-de-violenta-familie-contextul-covid-19?fbclid=IwAR2XiQCV7Tlfb-CN8wB0_0lwOm3WiGWXPgt-rxr5sUzXLb24W9SvD1-mXg. (vizitat la 05.12.2021)

Recomandați victimelor ca la sosirea echipajului de poliție să discute cu polițiștii în condiții de siguranță epidemiologică ce exclud prezența agresorului și solicitați să fie emis ordinul de restricție de urgență în baza căruia polițistul va putea înlătura agresorul din locuință pentru un termen de cel mult 10 zile. În cazul refuzului de a emite ordinul de restricție de urgență insistați ca polițistul să vă ofere o copie de pe chestionarul de evaluare a riscului și/sau actul de refuz.

Dacă viața victimei și a copiilor săi este în pericol, pe lângă serviciul **112** victimele se pot adresa la centrele care oferă consiliere și protecție. Pe durata stării de urgență cauzate de răspândirea COVID-19 unele centre de plasament care oferă adăpost nu acceptă victimele testate pozitiv la COVID-19.

O soluție temporară identificată sunt locuințele de tranziție închiriate pentru a adăposti și proteja victimele violenței în familie.

Victimele violenței în familie urmează să contacteze organizațiile de suport pentru a beneficia de informația respectivă despre servicii și asistența specializată disponibilă: consiliere juridică primară, reprezentare în instanța de judecată, consiliere psihologică, suport material și adăpost în una din locuințele închiriate etc.

STUDIU DE CAZ

Eva este căsătorită cu **Cozmin**. Sunt o familie tânără, locuiesc într-o casă care le-a fost oferită de o altă familie după decesul părinților. **Eva** lucrează asistentă medicală la spitalul raional, iar **Cozmin** în construcții. De aproximativ un an în familia lor au început certurile, **Cozmin** este gelos și agresiv, o numește cu cuvinte urâte. Au fost și câteva situații când **Cozmin** a aplicat violența fizică. Acum o săptămână **Eva** a fost testată pozitiv la COVID-19. Din moment ce au intrat în carantină **Eva** n-a mai avut parte de liniște. **Cozmin** a bătut-o și a alungat-o din locuința comună. **Eva** n-are unde merge, părinții ei locuiesc la 180 km distanță, astfel că femeia a contactat telefonic parajuristul din sat pentru consultație.

Cum va acționa parajuristul în cazul Evei?

1. Îi va explica Evei că trebuie să respecte măsurile de prevenire a infecției COVID-19.
2. Îi va recomanda să apeleze la numărul de telefon **112**, să solicite intervenția poliției pentru a fi protejată și pentru a fi aplicate măsurile de protecție pentru victimele violenței în familie. La fel, o va atenționa că este necesar să comunice din start operatorului că este testată pozitiv la COVID-19.
3. Va menține comunicarea telefonică cu victima până la sosirea echipajului de poliție și o va informa despre necesitatea de a solicita colaboratorului de poliție să adreseze în instanța de judecată un demers pentru obținerea ordonanței de protecție pentru victimele violenței în familie cu aplicarea monitorizării electronice a agresorului.
4. Va comunica victimei datele de contact ale serviciilor specializate în asistența victimelor violenței în familie (serviciu juridice, asistență psihologică, socială etc.) cu mențiunea că acestea sunt gratuite și pot fi prestate în regim online pentru persoanele aflate în autoizolare. Dacă obține acordul, parajuristul va referi victima serviciilor specializate în asistența victimelor violenței în familie (serviciu juridice, asistență psihologică, socială etc.). În demersul de referire parajuristul va descrie circumstanțele cazului și va indica datele de contact ale victimei și ale altor persoane de suport.

■ Care este procedura de plasare a victimelor în centrele de asistență și protecție?

Centrele de asistență și protecție pentru victimele violenței în familie activează conform unui program special (24/24 ore) pornind de la necesitățile de plasament, asistență, reabilitare și reintegrare a victimelor violenței în familie.

Centrele/serviciile de asistență și protecție pentru victimele violenței în familie și pentru copiii lor oferă servicii specializate de sprijin precum: adăpost (plasament), asistență juridică, psihologică, socială, medicală de urgență și alte tipuri de asistență.

Centrul oferă femeilor victime ale violenței în familie și a celei bazate pe gen, **în mod gratuit**, servicii sociale specializate și răspunde la nevoile specifice și reale ale fiecărei persoane asistate, cum ar fi:

- a) asigură primirea, protecția și plasamentul victimelor violenței în familie;
- b) asigură servicii de igienă personală;
- c) oferă asistență juridică, socială, psihologică și medicală de urgență;
- d) acordă suport informațional pentru găsirea unei locuințe, a unei instituții preșcolare sau preuniversitare;
- e) acordă educație non-formală în vederea asimilării cunoștințelor și formării deprinderilor necesare integrării sociale;
- f) promovează socializarea și dezvoltarea relațiilor cu comunitatea și/sau familia;
- g) facilitează accesul și informează beneficiarul despre sistemul de protecție socială;
- h) elaborează, în comun cu beneficiarul, planul individualizat de asistență împotriva oricărei forme de intimidare, discriminare, abuz și exploatare;
- i) sprijină cuplul părinte-copil/copii în vederea dezvoltării autonomiei care ar favoriza reintegrarea acestuia în familie și/sau comunitate;
- j) monitorizează situația post-integratoare a beneficiarilor în familie și în comunitate.

Plasarea în centrele de asistență și protecție pentru victimele violenței în familie se realizează la cererea și prezentarea dosarului personal al beneficiarei de către organul teritorial de asistență socială, angajații poliției. Se permite referirea acestuia de către alte autorități ale administrației publice locale, alte instituții abilitate. În cazuri de urgență se efectuează primirea beneficiarei în orice moment.

Plasarea victimelor în centrele de asistență și protecție pentru victimele violenței în familie se efectuează respectându-se principiul nondiscriminării. Totuși, sunt cazuri când poate fi refuzată plasarea în centrele de asistență și protecție pentru victimele violenței în familie a persoanelor cu forme active de infecții (COVID-19, tuberculoză, malarie, boli infecțioase intestinale și alte maladii contagioase), iar persoanele cu dizabilitate fizică sau mintală vor fi admise în Centru la decizia coordonatorului de caz și a managerului Centrului, numai după o evaluare preliminară și doar în cazul în care condițiile existente corespund necesităților specifice de îngrijire.

■ Ce este ordinul de restricție de urgență?

Ordinul de restricție de urgență se eliberează de către angajații poliției pentru o perioadă de **până la 10 zile** și se pune imediat în aplicare, agresorul și victima (în cazul copiilor – reprezentantul legal al victimei) fiind informați despre restricțiile aplicate, drepturile și obligațiile care le revin și despre răspunderea pentru neexecutarea cerințelor ordinului de restricție.

Ordinul de restricție de urgență se eliberează, în mod obligatoriu, de organul de poliție în caz de stabilire la locul faptei, ca urmare a evaluării riscurilor, a circumstanțelor din care rezultă o bănuială rezonabilă că au fost comise acte de violență în familie și/sau persistă un pericol iminent de repetare sau comitere a acțiunilor violente.

După emiterea și comunicarea ordinului de restricție de urgență, poliția va înlătura agresorul din domiciliu, iar în caz de încălcare de către agresor a restricțiilor impuse va iniția procedura de atragere a agresorului la răspundere contravențională în baza **art. 318¹** din Codul Contravențional.

Supravegherea executării măsurilor stabilite în ordinul de restricție de urgență se exercită de către poliția din localitatea în care domiciliază victima.

În perioada de acțiune a ordinului de restricție de urgență, victima are dreptul să solicite în instanța de judecată eliberarea ordonanței de protecție. În situația în care victima solicită aplicarea ordonanței de protecție, acțiunea ordinului de restricție de urgență se prelungește și încetează odată cu punerea în aplicare a măsurilor de protecție stabilite de judecată.

■ Ce este ordonanța de protecție?

Ordonanța de protecție este un act legal, prin care instanța de judecată aplică măsuri de protecție a victimei pentru o perioadă determinată de timp. Ordonanța de protecție este eliberată de judecător **în 24 de ore** de la primirea cererii. Prin ordonanța de protecție, judecătorul poate obliga agresorul să părăsească pentru o perioadă locuința comună, chiar dacă el este proprietarul acesteia. Ordonanța de protecție este eliberată pe un termen **de până la 3 luni** și poate fi prelungită dacă victima sau copiii săi sunt încă în pericol.

Ordonanța de protecție:

- Obligă agresorul să părăsească locuința comună, chiar dacă agresorul sau rudele acestuia sunt proprietarii imobilului.
- Obligă agresorul să stea departe de locul în care se află, atât victima, cât și copiii săi.
- Interzice agresorului să contacteze victima, copiii sau alte persoane aflate în îngrijirea ei, prin telefon, rețele de socializare etc.
- Obligă agresorul să poarte o brățară electronică (la mână sau picior) cu ajutorul căreia va fi supravegheat ca să nu încalce ordonanța de protecție. El va fi urmărit în mod electronic oriunde s-ar afla.
- Obligă agresorul să contribuie la întreținerea copiilor comuni.
- Interzice agresorului să păstreze sau să poarte armă.

■ Cine poate solicita ordonanța de protecție?

Pentru a solicita ordonanța de protecție victima se poate adresa instanței de judecată personal sau prin reprezentantul căruia i-au fost delegate împuterniciri (de exemplu, prin intermediul unui avocat). În cazul **imposibilității** victimei de a depune cererea din motive de sănătate, vârstă, alte motive întemeiate, la solicitarea ei, cererea pentru eliberarea ordonanței de protecție poate fi depusă, în interesele vic-

timei, de către organul de **poliție, organul de asistență socială** sau de către **procuror**.

Parajuriștii nu sunt în drept să depună în interesul victimei cererea pentru eliberarea ordonanței de protecție, dar când identifică eventual un caz în care sunt necesare aplicarea măsurilor de protecție li se recomandă:

- fie să întocmească cererea privind eliberarea ordonanței de protecție, iar când aceasta este semnată de către victimă s-o ajute s-o depună în instanța de judecată;
- fie să sesizeze imediat organul de **poliție, organul de asistență socială** sau **procurorul**, în cazul **imposibilității** victimei de a depune cererea din motive de sănătate, vârstă, alte motive întemeiate.

■ În ce caz victima se poate afla în imposibilitate de a depune cererea privind eliberarea ordonanței de protecție?

Imposibilitatea victimei de a depune cererea privind eliberarea ordonanței de protecție se referă la situația când victima se află în **stare de neputință**:

- a) **fizică** (victima este internată în spital, este plasată într-un centru de plasament, este traumatizată, și-a găsit refugiu într-un alt adăpost, are o vârstă înaintată, are la îngrijire copii, alte cazuri cu efect similar);
- b) **psihică** (victima se află în stare depresivă, emoționată, izolată, temere, are suferințe psihice, alte cazuri cu efect similar).

În toate cazurile menționate supra, la cererea privind eliberarea ordonanței de protecție trebuie să fie anexată cererea personală a victimei cu indicarea motivelor sau a situației care atestă imposibilitatea victimei de a se adresa personal.

În cazul în care angajatul organului de **poliție, organului de asistență socială** sau **procurorul** primește cererea victimei cu privire la depunerea demersului privind emiterea ordonanței de protecție, iar victima este în **imposibilitate** de a depune personal cererea, în cel mai scurt timp, dar nu

mai târziu de 24 ore, această cerere va fi înaintă în instanța de judecată împreună cu toate materialele probante pentru a fi examinată.

■ Ce măsuri de protecție poate aplica instanța de judecată?

Pentru înlăturarea unui pericol iminent, pentru prevenirea unei infracțiuni grave cu privire la viață, sănătatea și integritatea acesteia, judecătorul, prin aplicarea ordonanței de protecție, poate impune agresorului una sau mai multe măsuri de protecție.

În funcție de fiecare caz, instanța va aplica măsurile cele mai adecvate pentru a oferi victimei și, după caz, copiilor săi protecție maximă.

Măsurile de protecție sunt enumerate exhaustiv în Legea nr. 45/2007 și în Codul de Procedură Civilă (CPC), după cum urmează:

- a) obligarea de a părăsi temporar locuința comună ori de a sta departe de locuința victimei, fără a decide asupra modului de proprietate asupra bunurilor;
- b) obligarea de a sta departe de locul aflării victimei, la o distanță ce ar asigura securitatea acesteia, excluzând și orice contact vizual cu victima sau cu copiii acesteia, cu alte persoane dependente de ea;
- c) interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod, cu victima sau cu copiii acesteia, cu alte persoane dependente de ea;
- d) interzicerea să se apropie de anumite locuri: locul de muncă al victimei, locul de studii al copiilor, alte locuri determinate pe care persoana protejată le frecventează;
- e) obligarea, până la încetarea măsurilor de protecție, de a contribui la întreținerea copiilor pe care îi are în comun cu victima;
- g) limitarea drepturilor în privința bunurilor aflate în posesia și folosința victimei;
- h) obligarea de a participa la un program special de tratament sau de consiliere pentru reducerea violenței sau pentru înlăturarea ei;
- j) interzicerea de a păstra și purta armă.

■ Ce presupune măsura de obligare a agresorului de a părăsi temporar locuința comună, fără a decide asupra modului de administrare și a dreptului de dispoziție asupra bunurilor?

Atunci când reieșind din circumstanțe instanța are convingerea certă că modul de manifestare al agresorului are menirea să inducă victimei o stare reală, accentuată de frică și că aflarea lui în proximitatea victimei prezintă pericol pentru viața, sănătatea și integritatea acesteia, va fi aplicată măsura de obligare a agresorului de a părăsi temporar locuința comună, fără a decide asupra modului de administrare și a dreptului de dispoziție asupra bunurilor.

Deși dreptul de proprietate al agresorului poate fi violat prin aplicarea acestei măsuri, în cazurile de violență în familie, potrivit jurisprudenței CtEDO, prioritate au viața și sănătatea victimei. În cazurile de violență în familie, drepturile agresorului nu pot să ia locul drepturilor victimei la viața și integritatea fizică și mentală (cauza *Opuz vs. Turcia* hotărârea din 09.06.2009, cererea nr. 33401/02, pct. 147). Respectiv, măsura în cauză poate fi aplicată chiar dacă agresorul este titularul unic al dreptului de proprietate asupra locuinței în care stă împreună cu victima.

■ Ce presupune măsura de interzicere de a se apropia de anumite locuri: locul de muncă al victimei, locul de studii al copiilor, alte locuri determinate pe care persoana protejată le frecventează?

În cazul dispunerii măsurii de protecție prin care se interzice agresorului de a se apropia de anumite locuri, instanța va stabili în ședința de judecată care sunt locurile frecventate de victimă și copiii acesteia pentru a fi indicate concret în ordonanța de protecție (de ex., locul de muncă al victimei, locul de studii al copiilor, alte locuri determinate pe care persoana protejată le frecventează). Această informație este necesară pentru a asigura supravegherea executării ordonanței de protecție.

■ Ce presupune monitorizarea electronică a agresorului familial?

Din 3 ianuarie 2021, dacă agresorului familial îi este impusă interdicția de a se apropia de anumite locuri: locul de muncă al victimei, locul de studii al copiilor, alte locuri determinate pe care persoana protejată le frecventează, judecătorul va dispune, în mod obligatoriu, monitorizarea electronică a acestuia. În caz de aplicare a monitorizării electronice, persoanei i se atașează un dispozitiv special – o brățară specială sau un dispozitiv mobil. Monitorizarea electronică se aplică agresorului familial pentru a urmări respectarea obligațiilor și restricțiilor stabilite de către instanța de judecată pe durata perioadei de acțiune a ordonanței de protecție.

Monitorizarea electronică a agresorului familial presupune obligarea acestuia de a purta în perioada de acțiune a ordonanței de protecție o brățară care permite urmărirea electronică a respectării măsurilor impuse de judecător. Brățara electronică se aplică (pe mână sau pe picior) indiferent de voința agresorului. Pentru a urmări dacă agresorul nu se apropie de victimă în alte spații decât domiciliu (de ex., la piață, în parc etc.), cu acordul scris al victimei, acesteia i se oferă un dispozitiv care urmează a fi purtat în geantă sau în buzunar. Dacă agresorul se va apropia de victimă, angajații Inspectoratului Național de Probațiune care activează 24/24 o vor înștiința și vor interveni pentru a-i asigura siguranța prin solicitarea de intervenție a celui mai apropiat echipaj de poliție.

■ Ce presupune obligarea de a participa la un program special de tratament ori de consiliere pentru reducerea violenței sau pentru înlăturarea ei?

Odată cu aplicarea ordonanței de protecție, dacă o asemenea acțiune este determinată de instanța de judecată ca fiind necesară pentru reducerea violenței sau pentru eliminarea ei, instanța de judecată poate obliga agresorul să participe la un program special de tratament ori de consiliere pentru reducerea violenței sau pentru înlăturarea ei.

Programele speciale de tratament sau de consiliere pentru reducerea violenței sunt puse în aplicare în baza *Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a Centrului de Asistență și Consiliere pentru Agresorii Familiali și a standardelor minime de calitate*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 496 din 30.06.2014.

Aplicând măsura respectivă, instanța nu va indica termenul ei, acesta fiind stabilit în cadrul Centrului de Asistență și Consiliere pentru Agresorii Familiali în mod individual. Durata programului de consiliere în grup este de 24-26 săptămâni, adică de 6-6,5 luni, respectiv, pentru fiecare agresor în parte, managerul de caz asigură o planificare individualizată a serviciilor și implementarea unui plan de asistență care este revizuit o dată la două luni.

Nu pot fi admise în Centrul de Asistență și Consiliere pentru Agresorii Familiali persoanele care:

- 1) suferă de boli infecțioase în stare activă;
- 2) atestă dereglări de comportament care prezintă pericol real pentru membrii Centrului și grupului de consiliere;
- 3) prezintă dependență de alcool și substanțe psihoactive (droguri);
- 4) prezintă tulburări psihice (boli mintale sau deficiențe mintale).

■ Care este termenul măsurilor de protecție?

Măsurile de protecție sunt provizorii, durata lor se stabilește în mod expres de instanță în funcție de circumstanțele cauzei. Conform art. 15 din Legea 45/2007, măsurile de protecție prevăzute se aplică pe un termen de **până la 3 luni**, pentru a înlătura de îndată pericolul iminent de expunere a victimei și copiilor la acte violente.

■ În ce situații pot fi prelungite măsurile de protecție?

Dacă pericolul se menține și există necesitatea de protecție, persoana care a depus cererea privind aplicarea măsurilor de protecție a victimei violenței în familie poate depune ulterior o cerere privind prelungirea termenului de aplicare a măsurilor, aceasta urmând a fi depusă și examinată

până la expirarea primului termen. Cererea depusă după expirarea termenului se va considera ca o cerere nouă și se va examina aleatoriu de un complet de judecată în procedură separată.

■ În ce situații pot fi revocate măsurile de protecție?

La cererea întemeiată a victimei, instanța de judecată poate revoca măsurile de protecție aplicate, asigurându-se că voința victimei este liber exprimată și că nu a fost supusă presiunilor din partea agresorului.

Revocarea poate fi dispusă dacă sunt îndeplinite, cumulativ, următoarele condiții:

- agresorul a respectat interdicțiile și obligațiile stabilite;
- agresorul a urmat/urmează consilierea ori tratamentul care i-au fost stabilite.

Servicii/centre de asistență și plasament pentru victimele violenței în familie

Lista și datele de contact ale instituțiilor și organizațiilor de suport

Denumirea instituției/ organizației	Date de contact	Ajutorul pe care îl oferă
Organizații de suport naționale		
Poliția	112	servicii de prevenție și intervenție în cazuri de violență în familie
Serviciul Medical de Urgență/Ambulanța	112	servicii medicale
Telefonul de Încredere pentru Femei al Centrului „La Strada”	Linia fierbinte: 08008 8008 Tel.: +373 22 234 906 Email: office@lastrada.md	consiliere psihologică consiliere juridică
Centrul de Drept al Femeilor	Tel.: +373 22 811 999 Mobil: +373 68 855 050 Linia gratuită pentru consiliere juridică: 0 800 80 000 Email: office@cdf.md	ajutor juridic consiliere psihologică asistență socială abilitare economică
Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii	Tel.: +373 22 758 806; +373 22 756 778 Email: office@cnpac.org.md	consiliere psihologică pentru copiii
Asociația Obștească „Promo-LEX”	Tel.: + 373 22 450 024 Email: info@promolex.md	consiliere juridică
Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii „Memoria”	Tel.: +373 22 273 222 Mobil: + 373 79 704 809 Email: rctv@memoria.md	consiliere juridică consiliere psihologică
Centrul de Asistență și Protecție a Victimelor din mun. Chișinău	Tel.: +373 22 927 174 Email: shelter_team@cap.md	adăpost temporar asistență socială consiliere psihologică consiliere juridică

Refugiul „Casa Mărioarei”	Tel.: +373 22 725 861 Email: cmarioarei@gmail.com	adăpost temporar consiliere psihologică asistență socială
Organizații de suport regionale/raionale		
Asociația Obștească „Stimul” (Ocnița)	Mobil: +373 60165416	consiliere psihologică asistență socială
Centru de Resurse pentru Tineret „Dacia” (Soroca)	Tel.: +373 230 23 619 Email: crt.dacia@gmail.com	asistență socială consiliere psihologică consiliere juridică
Asociația Obștească „Onoarea și Dreptul Femeilor Contemporane” (Bălți)	Tel.: +373 231 70 778; +373 231 77 794; +373 231 70 149; Mobil: +373 79055616 Email: olgapatlati@mail.ru	consiliere psihologică consiliere socială
Asociația Obștească „Centrul de Criză Familială” „SOTIS” (Bălți)	Tel.: +373 231 92 541; Email: ccf.sotis@gmail.com	adăpost temporar asistență socială consiliere psihologică
Centrul de Plasament Temporar pentru Copii (Bălți)	Tel.: +373 231 710 03	consiliere psihologică asistență socială
Camera de Plasament de Urgență pentru Victimele Violenței în Familie (Telenești)	Tel.: +373 795 88 052	consiliere și îndrumare socială consultații medicale și consiliere psihologică
Centrul de Asistență și Consiliere a Victimelor Violenței în Familie „Ariadna” (Drochia)	Tel.: +373 252 20 308 Mobil: 0790 00 118 Email: cm_ariadna@yahoo.com	adăpost temporar asistență socială consiliere psihologică consiliere juridică
Centrul Maternal „Pro-Femina” (Hâncești)	Tel.: +373 269 233 64 Email: profemina.2009@mail.ru	adăpost temporar asistență socială consiliere psihologică consiliere juridică
Camera de Plasament de Urgență pentru victimele violenței în familie – Fălești	Tel: +373 683 45 560; 0259 71 059	consiliere și îndrumare socială, consultații medicale și consiliere psihologică
Centrul de asistență socială a familiei și copilului „CREDO” (Ungheni)	Tel: +373 236 26 201	adăpost temporar asistență socială asistență psihologică

Centru Maternal „Pro Familia” (Căușeni)	Tel.: +373 243 269 75; +373 243 268 35; +373 243 26 721 Email: profamilia2006@gmail.com	adăpost temporar asistență socială consiliere psihologică consiliere juridică
Centru Maternal (Cahul)	Tel.: +373 299 44 080 Email: centru-maternal.cahul@mail.ru	adăpost temporar asistență socială consiliere psihologică consiliere juridică
Asociația Obștească „Interacțiune” (Tiraspol)	Linia fierbinte: 080099800 Tel.: (+373 533) 8-60-30; 5-11-58 Email: interaction2002@mail.ru	consiliere juridică consiliere psihologică
„Centrul regional pentru reabilitarea victimelor violenței în familie” (UTA Găgăuzia)	Mob: 067 555 299	adăpost temporar asistență juridică asistență psihologică consilierea asistentului social
Asociația Obștească „Vesta” (Comrat)	Tel.: +373 298 84 063; +373 298 84 062 Mobil: 060 122 508	asistență socială asistență psihologică asistență juridică
„Centrul Psiho-Social” (Vulcănești)	Mobil: +373 68238386 Email: n.mocan@mail.ru	consiliere psihologică asistență socială
Centrul pentru Inovații Sociale și Juridice „Женские инициативы” (Tiraspol)	Mobil: +373 533 52764 Email: jenskieinitsiativi@mail.ru	consiliere juridică consiliere psihologică asistență socială abilitare economică
Centrul pentru Dezvoltarea și Susținerea Inițiativelor Civice „РЕЗОНАНС” (Tiraspol)	Mobil: +373 533 44411 Email: civicinitiatives@gmail.com	adăpost temporar consiliere juridică consiliere psihologică asistență socială abilitare economică
Centrul Regional de Reabilitare a victimelor violenței în familie – UTA Găgăuzia	Tel: +373 67 555 299 linia fierbinte (24/7) Email: centrul.reabilitarea.victimelor@gmail.com	asistență juridică asistență psihologică asistență socială adăpost temporar până la 6 luni

Servicii pentru agresori

1. Program de schimbare pentru bărbații care aplică acte de violență
(Chișinău)
tel.: 060474277; email: cnfacem@gmail.com
2. Centrul de Asistență și Consiliere pentru Agresori Familiali
(Drochia)
tel.: 79000115;
3. Centrul de Asistență și Consiliere pentru Agresori Familiali **(Căușeni)**
tel.: 79998755; email: nonviolenta.causeni@yahoo.com
4. Centru de Asistență și Consiliere pentru Agresori Familiali **(Ocnița)**
tel.: 079782093; 027164832;

Modele (exemple) de acte

Judecătoria Hâncești, sediul Central
mun. Hâncești, str. Chișinăului, 7
Judecător _____

Reclamant: Iepure Mona, a. n. _____
IDNP _____
Domiciliul: _____

Pârât: Iepure Gelu, a. n. _____
IDNP _____
Domiciliul: _____

CERERE

în ordinea art. 74 din CPC
cu privire la atragerea în proces a autorității publice
pentru depunerea concluziei

În procedura Judecătoria Hâncești, sediul Central, se află pe rol cauza civilă la acțiunea depusă de Iepure Mona către Iepure Gelu cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori.

Reclamanta își întemeiază cererea de chemare în judecată pe prevederile art. 63 alin. (2) din Codul Familiei al Republicii Moldova care prevede că la examinarea litigiului ce ține de determinarea domiciliului copiilor instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului etc.

Având în vedere faptul că evaluarea atașamentului copiilor față de fiecare dintre părinți sunt necesare cunoștințe în domeniul psihologiei copilului depunem prezenta cerere prin care solicităm efectuarea evaluării psihologice.

Conform prevederilor art. 74 alin. (1) din CPC, autoritățile publice competente, din proprie inițiativă, la cererea participanților la proces sau din oficiul instanței, pot interveni în proces până la pronunțarea hotărârii în primă instanță, precum și în instanța de apel, pentru a depune concluzii, potrivit funcției, în vederea apărării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale altor persoane, a intereselor statului și ale societății.

În temeiul art. 231 din CPC, concluziilor date de autoritățile publice admise în proces de către instanță, în conformitate cu art.74, li se dă citire în ședință de judecată. Judecătorii, precum și participanții la proces și reprezentanții lor, pot adresa împuterniciților acestor autorități întrebări pentru clarificarea sau completarea concluziilor.

Potrivit prevederilor p. 9 din HG nr. 732 din 16.09.2013 cu privire la Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică și Serviciul raional/municipal de asistență psihopedagogică, scopul Serviciului de Asistență psihopedagogică este organizarea evaluării și acordarea asistenței psihopedagogice la nivel raional/municipal, inclusiv prin evaluarea complexă a dezvoltării copiilor și identificarea timpurie a necesităților specifice ale acestora (p.10, lit. a).

Prin prisma principiului contradictorialității, fiecare parte își alege modalitatea și mijloacele sale de apărare.

Reieșind din cele expuse, în conformitate cu art. 74, art. 231 din CPC, considerăm necesar să fie emisă o încheiere prin care să fie dispusă atragerea în proces a Instituției Publice „Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică” pentru a realiza evaluarea psihologică și a prezenta concluziile evaluării psihologice a copiilor Iepure Maria, a. n. _____, și Iepure Julieta, a. n. _____.

SOLICITĂM:

1. Să fie atrasă în proces, în temeiul art. 74 din CPC, Instituția Publică „Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică” cu sediul în or. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 169, în vederea realizării evaluării psihologice și depunerii concluziilor în partea ce privește atașamentul copiilor față de fiecare dintre părinți, față de surori între ele.

2. Să fie dispusă prin încheiere efectuarea evaluării psihologice a copiilor Iepure Maria, a. n. _____, și Iepure Julieta, a. n. _____, în vederea stabilirii gradului de atașament față de fiecare dintre părinți, față de surori și identificării altor aspecte ce țin de comunicarea și relaționarea copiilor cu părinții, adresând psihologului următoarele întrebări:

- Care sunt particularitățile individual-psihologice ale copiilor Iepure Maria și Iepure Julieta?
- Care sunt particularitățile individual-psihologice ale părinților Iepure Mona și Iepure Gelu?
- Ținând cont de particularitățile individual-psihologice ale fiecăruia dintre părinți, pot oare aceștia influența negativ asupra integrității psihice a copiilor Iepure Maria și Iepure Julieta? Care și în ce mod?
- Ce tip de stil parental aplică părinții Iepure Mona și Iepure Gelu în educarea copiilor Iepure Maria și Iepure Julieta?
- Care este gradul de atașament al copiilor Iepure Maria și Iepure Julieta față de tata Iepure Gelu și față de mama Iepure Mona?
- Care este opțiunea copiilor Iepure Maria și Iepure Julieta cu referire la familia în care doresc să domicilieze după separarea părinților (cu mama sau cu tata)? Este sau nu decizia copiilor Iepure Maria și Iepure Julieta influențată de persoane adulte?
- Declarațiile copiilor Iepure Maria și Iepure Julieta reprezintă descrierea unor fapte real trăite sau au fost influențate de alte persoane?
- În ce mod ar putea fi afectat echilibrul psihic și emoțional al copiilor Iepure Maria și Iepure Julieta în cazul separării lor de mamă sau de soră?

„_____” _____ 2021

Iepure Mona _____

Judecătoria Hâncești, sediul Central
Adresa: mun. Hâncești, str. Chișinăului, 7
Judecător _____

Reclamant: Iepure Mona, a. n. _____
IDNP _____
Domiciliul: _____

Pârât: Iepure Gelu, a. n. _____
IDNP _____
Domiciliul: _____

CERERE

cu privire la audierea copilului în ședința de judecată

În procedura Judecătoriei Hâncești, sediul Central, se află pe rol cauza civilă la acțiunea depusă de Iepure Mona către Iepure Gelu cu privire la stabilirea domiciliului copiilor minori.

Potrivit prevederilor art. 54 din Codul Familiei, modificat și completat prin Legea nr. 112 din 09.07.20, în vigoare din 14.08.20, copilul are dreptul să-și exprime opinia la soluționarea în familie a problemelor care îi ating interesele și să fie audiat în cursul dezbaterilor judiciare sau administrative. De opinia copilului se ține cont în mod obligatoriu, în conformitate cu vârsta și gradul său de maturitate, dacă aceasta nu contravine intereselor copilului. Prin modificările operate prin Legea nr. 112 din 09.07.20, în vigoare din 14.08.20, s-a exclus plafonul vârstei de 10 ani la care copilul putea să fie audiat în instanța de judecată, fapt pentru care solicităm să fie dispusă audierea copilului Iepure Maria.

Conform art. 218 alin. (1) din CPC, la audierea martorului în vârstă de până la 14 ani ori, când instanța judecătorească găsește de cuviință, la audierea martorului în vârstă de la 14 până la 16 ani, va fi citat să asiste un pedagog. Sunt citați, după caz, și părinții, înfietorii, tutorele sau curatorul minorului. Persoanele menționate, precum și participanții la proces, pot, cu permisiunea președintelui ședinței, să pună întrebări martorului, să-și expună considerentele referitor la persoana martorului și la conținutul depozițiilor lui.

Subsecvent alin. (2) din art. 218 din CPC prevede că în cazuri excepționale, când trebuie constatate unele circumstanțe ale cauzei, instanța judecătorească poate dispune, printr-o încheiere, ascultarea minorului în camera de deliberare fără ca părțile sau alte persoane să fie de față. După revenirea completului de judecată în sala de ședințe, participanților la proces li se comunică depozițiile martorului minor.

Reieșind din cele expuse solicităm:

1. Să fie admisă prezenta cerere.
2. Să fie dispusă audierea în ședința de judecată a copilului Iepure Maria în condițiile art. 218 alin. (2) din CPC.
3. Să fie adresate de către instanță copilului Iepure Maria următoarele întrebări:
 - Care sunt relațiile minorei Iepure Maria cu mama Iepure Mona, dar cu alți membri de familie spre exemplu frate, soră etc.?
 - Care este opțiunea copilului Iepure Maria cu referire la familia în care dorește să domicilieze după separarea părinților (cu mama sau cu tata)?
 - Aceasta este opinia ei sau cineva din maturi i-au sugerat acest răspuns?
 - Au fost situații când persoanele adulte au încercat să o sugestioneze/influenteze ce să spună în fața judecătorilor? Dacă da, cine și ce i-a recomandat să spună?

„_____” _____ 2021

Iepure Mona _____ semnătura

Judecătoria Hâncești, sediul Central
Adresa: mun. Hâncești, str. Chișinăului, 7

Petiționară/victimă: Iepure Mona, a. n. _____
IDNP _____
Domiciliul: _____
Telefon _____

Presupus agresor: Iepure Gelu, a. n. _____
IDNP _____
Domiciliul: _____
Telefon _____

Persoană interesată: Inspectoratul de Poliție Hâncești
Adresa: mun. Hâncești, str. M. Moraru, 93

CERERE

PRIVIND APLICAREA MĂSURILOR DE PROTECȚIE ÎN PRIVINȚA VICTIMELOR VIOLENȚEI ÎN FAMILIE

Prin prezenta cerere, victima, Iepure Mona, a. n. _____, c/p _____, solicită aplicarea măsurilor de protecție pentru victimele violenței în familie pe numele său și a copilului său minor Iepure Maria, a. n. _____, c/p _____, în baza Legii nr. 45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie din 01.03.2007 și în baza art. 278³ - 278⁷ din Codul de Procedură Civilă.

Relația de familie cu persoana interesată (agresorul)

Victima, Iepure Mona, a. n. _____, c/p _____ este căsătorită cu Iepure Gelu, a. n. _____ - _____, c/p _____. Căsătoria a fost înregistrată la data de _____ de către OSC Hâncești. În rezultatul căsătoriei s-a născut copilul minor Iepure Maria, a. n. _____.

Petiționara/victima Iepure Mona susține că trăiește stări intense de anxietate și epuizare emoțională cauzate de abuzurile fizice și psihologice la care este supusă din partea soțului.

Potrivit prevederilor art. 3 din Legea nr. 45 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie din 01.03.2007, subiecți ai violenței în familie sunt agresorul și victima membri ai aceleiași familii. Membri de familie, în sensul art.3 din legea menționată, sunt:

- a) în condiția de conlocuire: persoanele aflate în căsătorie, în divorț, sub tutelă și curatelă, în privința cărora a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară, rudele, afinii lor, soții rudelor, persoanele aflate în relații asemănătoare celor dintre soți (concubinaj) sau dintre părinți și copii;
- b) în condiția de locuire separată: persoanele aflate în căsătorie, în divorț, rudele, afinii lor, copiii adoptivi, persoanele aflate sub curatelă, în privința cărora a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară, persoanele care se află ori s-au aflat în relații asemănătoare celor dintre soți (concubinaj).

Având în vedere faptul că victima Iepure Mona este căsătorită cu presupusul agresor Iepure Gelu se constată subiecți ai violenței în familie. Calitatea de subiect al violenței în familie se confirmă prin actele de stare civilă anexate la prezenta cerere.

Alte procese judiciare în desfășurare în care este implicată petiționara/victima și presupusul agresor

Potrivit celor expuse de petiționara Iepure Mona, viața ei în comun cu Iepure Gelu a eșuat. În ultimul an de căsnicie, în viața lor s-a creat o atmosferă insuportabilă, de neînțelegeri, deseori degenerând în acte de violență verbală, psihologică și chiar în violență fizică. Incompatibilitatea caracterelor și viziunile contrarii asupra modului și principiilor de conviețuire, în contextul actelor de violență în familie din partea soțului, au condus-o pe Iepure Mona la convingerea fermă privind imposibilitatea păstrării familiei lor.

Acțiunea privind desfacerea căsătoriei și determinarea domiciliului copilului se află pe rolul Judecătoriei Edineț, Sediul Briceni, prima ședință de judecată fiind stabilită pentru data de _____.

Fapte și circumstanțe ale cauzei

Petiționara/victima Iepure Mona susține că trăiește stări intense de anxietate și epuizare emoțională drept urmare a abuzurilor la care este supusă de către soț.

Petiționara/victima Iepure Mona descrie că fostul ei soț a fost violent și aplică forța fizică asupra sa, inclusiv în prezența copilului. Actele de agresiune fizică poartă un caracter sistemic, deoarece abuzurile fizice și psihologice au fost prezente de nenumărate ori în timpul relației. De-a lungul anilor, petiționara/victima Iepure Mona susține că a fost lovită peste față, lovită cu capul de perete, de aragaz, lovită cu picioarele, sugrumată până și-a pierdut cunoștința, trasă de păr, îmbrâncită, aruncată la pământ. De nenumărate ori a fost nevoită să ceară susținere de la vecini.

Din spusele victimei Iepure Mona rezultă că acțiunile de urmărire și violență s-au agravat după ce ea a aflat că soțul său întreține relații extra-conjugale.

Din cauza violenței la care a fost supusă, amenințărilor din partea soțului, frica de violențele ulterioare, petiționara/victima Iepure Mona continuă să se afle într-o situație vulnerabilă. Este în continuare amenințată de riscul de a fi suspusă actelor de violență în familie, mai ales că după ce a decis să se separe și a cerut protecția serviciilor specializate, soțul său a devenit mai agresiv și a bătut-o până și-a pierdut cunoștința. Petiționara/victima Iepure Mona se simte amenințată și îi este frică că acesta va atenta la viața ei și la integritatea psihică a copilului său.

În perioada de conviețuire petiționara/victima Iepure Mona a fost supusă violenței psihologice aplicate de către Iepure Gelu care se manifestă prin umilire, critică jignitoare, înjurături, batjocorire, la fel, acesta se adresează victimei cu cuvinte murdare, amenințări etc.

În perioada de căsnicie Iepure Gelu a aplicat violența fizică care s-a manifestat prin îmbrânciri, pâlmuiri, lovituri, tragere de păr, sugrumare.

Potrivit Raportului de evaluare psihologică nr. _____ din _____, petiționara/victima Iepure Mona acuză manifestări psihosomate, precum insomnii, palpitații, dureri în piept, dureri de cap, stări de vomă. Iepure Mona plânge și spune că se simte îngrozită, că este profund îngrijorată pentru viața proprie și pentru siguranța fiicei. Stările

psihoemoționale negative constatate în timpul examenului psihologic sunt caracteristice persoanelor care au trăit experiența abuzului fizic, psihologic și sexual (frică, hipervigilență, acuze psihosomatice, anxietate, amintiri referitoare la abuzuri trăite intens și gânduri negative coplesitoare). Nivelul sever al anxietății și stresului impune necesitatea suportului specializat.

Totodată, psihologul a recomandat aflarea petiționarei/victimei Iepure Mona în atmosferă securizantă alături de copil și psihoterapie individuală în vederea diminuării impactului evenimentelor traumatice.

Motivele solicitării ordonanței de protecție

Petiționara/victima Iepure Mona suportă violență psihologică din partea soțului Iepure Gelu manifestată prin impunerea voinței sale, provocarea stărilor de tensiune și de suferință psihică prin ofense, prin amenințări verbale.

În contextul celor descrise, petiționara/victima Iepure Mona solicită aplicarea ordonanței de protecție pentru a preîntâmpina pericolul asupra securității, sănătății și bunăstării personale și a copilului său, ținând cont de faptul că persoana interesată este agresivă și actele de violență au un caracter ciclic.

În cazurile de violență în familie, scopul eliberării ordonanței de protecție constă în prevenirea unui risc real și imediat, or sunt puse în pericol viața și sănătatea victimei, în asigurarea de urgență a protecției victimei, în preîntâmpinarea unor noi acte de violență asupra victimei și/sau asupra altor membri ai familiei, precum și în prevenirea distrugerii bunurilor victimei, a averii comune a familiei.

Conform jurisprudenței CtEDO, Articolul 1 coroborat cu Articolul 3 din Convenție, impune statelor obligația pozitivă pentru a asigura ca indivizii aflați sub jurisdicția lor să fie protejați împotriva tuturor formelor de rele tratamente, inclusiv dacă un astfel de tratament este aplicat de către persoane private (cauza *Mudric vs. Moldova*, cererea nr. 74839/10, cauza *Eremia vs. Moldova*, cererea nr. 3564/11, cauza *Opuz vs Turcia*, cererea nr. 33401/02).

Obligația pozitivă trebuie să includă o protecție eficientă a victimei contra actelor de violență ale unui terț, precum și măsuri rezonabile pentru a

preveni aplicarea violenței pe viitor, dacă un astfel de pericol există (cauza *Mudric vs. Moldova*, cererea nr. 74839/10, cauza *Osman vs. Regatul Unit*, cererea nr. 871/1083, *J. L. vs. Letonia*, cererea nr. 23893/06).

În nenumărate cauze aflate pe rol la CtEDO, aceasta a menționat faptul că Articolul 8 din Convenție are, în principal, ca obiect protejarea individului împotriva ingerințelor arbitrare ale autorităților publice în viața privată. Această obligație pozitivă implică și „respectul” efectiv pentru viața privată și de familie, fapt ce poate implica adoptarea unor măsuri în sfera relațiilor între particulari. Totodată, Curtea s-a expus în ce privește respectarea vieții private că acest concept include integritatea fizică și psihologică a unei persoane. Astfel că, în conformitate cu Articolul 8, statele au obligația pozitivă să protejeze integritatea fizică și psihologică a unei persoane de acțiunile altora. În acest sens „violența în familie” nu poate fi privită ca o chestiune privată sau de familie, ci o chestiune de interes public care implică acțiune pro-activă și eficientă a statului (cauza *Mudric vs. Moldova*, cererea nr. 74839/10, cauza *Eremia vs. Moldova*, cererea nr. 3564/11, cauza *B vs. Moldova*, cererea nr. 61382/09, cauza *Osman vs. Regatul Unit*, cererea nr. 871/1083).

În acest sens, menționez faptul că scopul prelungirii ordonanței de protecție constă în prevenirea unui risc real și imediat, or sunt puse în pericol viața și sănătatea victimei, în asigurarea de urgență a protecției victimei, în preîntâmpinarea unor noi acte de violență asupra victimei.

De asemenea, CtEDO a accentuat că, în cazurile de violență în familie, drepturile agresorului nu pot să ia locul drepturilor victimei la viață și integritatea fizică și mentală. În acest sens, judecarea acestei categorii de cauze urmează să se înlăptuiască pe principiul asigurării interesului superior al victimei, la fel, pe principiul toleranței zero față de violența fizică sau psihologică aplicată de către agresor, ceea ce înseamnă ca aceste acțiuni ar trebui să ducă la descurajarea comportamentului agresiv manifestat de către agresor (cauza *Mudric vs. Moldova*, cererea nr. 74839/10, cauza *Eremia vs. Moldova*, cererea nr. 3564/11, cauza *B. vs. Moldova*, cererea nr. 61382/09, cauza *Opuz vs. Turcia*, cererea nr. 33401/02).

Curtea s-a pronunțat deja că incapacitatea unui stat de a proteja femeile împotriva violenței în familie le încalcă dreptul la protecție egală în fața legii și că nu este necesar ca această incapacitate să fie intenționată (a se vedea, pentru exemple recente, cauza *T. M. și C. M. vs. Moldova*, cererea nr. 26608/11, cauza *M.G. vs. Turcia*, cererea nr. 646/10). În cauza *Eremia vs. Moldova*, cererea nr. 3564/11, CtEDO a consemnat următoarele: „... frica de viitoarele agresiuni sunt suficient de grave pentru a-i cauza suferință și anxietate atingând plafonul tratamentului inuman în sensul Articolului 3”.

Probele anexate la cerere sunt:

- declarația personală a victimei adulte;
- copia actelor de stare civilă;
- Raportul de evaluare psihologică nr. _____ din _____.

Reieșind din cele expuse, petiționara/victima lepure Mona solicită respectuos instanței de judecată să fie aplicate măsurile de protecție, conform art. 15 din Legea nr. 45 și conform art. 278⁸ alin (1) din Codul de Procedură Civilă:

1. Obligarea lui lepure Gelu, a. n. _____ c/p _____, de a sta departe de locul aflării victimei lepure Mona, a. n. _____, c/p _____, și al copilului minor lepure Maria, a. n. _____, c/p _____, excluzând și orice contact vizual cu victima și cu copilul acesteia;
2. Interzicerea lui lepure Gelu, a. n. _____, c/p _____, a oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod, cu victima lepure Mona, a. n. _____, c/p _____, și cu copilul minor lepure Maria, a. n. _____, c/p _____;
3. Obligarea lui lepure Gelu, a. n. _____ c/p _____, de a nu se apropia de locul de trai al victimelor lepure Mona, a. n. _____, c/p _____, și al copilului minor lepure Maria, a. n. _____, c/p _____;

4. Obligarea lui Iepure Gelu, a. n. _____, c/p _____, de a participa la un program special de tratament sau de consiliere pentru reducerea violenței sau pentru înlăturarea ei;

5. Aplicarea în privința lui Iepure Gelu, a. n. _____, c/p _____, a monitorizării electronice în condițiile prevăzute de art. 15 alin. (11) din Legea nr. 45 privind combaterea și prevenirea violenței în familie.

Durata ordonanței de protecție – 90 zile.

În drept ne bazăm cererea pe prevederile art. 278⁸ alin (1), art. 278⁷ alin. (3) din Codul de Procedură Civilă al RM și art.15 din Legea nr. 45 privind combaterea și prevenirea violenței în familie.

„_____” _____2021

Iepure Mona _____semnătura

DEMERS

Prin prezenta, Vulpe Nina, parajurist în s. ***, r. Hâncești, solicit să examinați cazul victimei Soare Elvira și să decideți asupra autosesizării cu referire la comiterea infracțiunii sau a contravenției de violență în familie.

În contextul solicitării formulate, aduc la cunoștința Domniei voastre că în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu mi-au devenit cunoscute următoarele fapte:

Soare Elvira are 86 ani și locuiește în s. ***, r. Hâncești, în aceeași gospodărie împreună cu fiul său adult Soare Ion. Din cauza vârstei înaintate, Soare Elvira este ținută la pat și nu-i în stare să aibă grijă de sine. Fiul acesteia Soare Ion având scopul de a-și impune autoritatea în familie prin provocarea stării de tensiune și suferință psihică asupra mamei sale Soare Elvira care locuiește cu el în aceeași gospodărie, având conform art. 80 din Codul Familiei obligația de a-și întreține mama inaptă de muncă ce necesită sprijin material a izolat-o intenționat în casa proprie din aceeași gospodărie, interzicând accesul altor persoane la Soare Elvira, nu i-a încălzit locuința, nu a asigurat-o cu hrană și produse de igienă, i-a încasat și și-a însușit mijloacele financiare de care aceasta dispunea, privând-o în consecință de alimentele și de îngrijirea de care avea nevoie.

Din discuția cu Soare Elvira am constatat că aceasta refuză să solicite aplicarea măsurilor de protecție pentru victimele violenței în familie și nici nu dorește să depună plângere pe numele fiului său pentru acte de violență în familie.

Potrivit informației primite de la medicul de familie, Soare Elvira se află în supravegherea medicului de familie cu diagnoza: "Plăgi escarice ale ambelor fese în cicatrizare, malnutriție cu deshidratare; cardiopatie ischemică cu defibrilație; hipertensiune arterială gr. II-III cu risc adițional înalt; crize hipertentive. IC gr. II-III NIHA; encefalopalineuropatie mixtă". În urma afecțiunilor medicale descrise Soare Elvira necesită îngrijire de

către altă persoană și are nevoie de însoțitor, nu i se recomandă suprasolicități fizice și psiho-emoționale, însă fiul său Soare Ion a izolat-o, îi încasează pensia și nu-i încălzește locuința, n-o asigură cu hrană și produse de igienă, le interzice altor persoane să-i acorde îngrijirea necesară.

Reieșind din cele expuse dat fiind faptul că Soare Elvira este supusă violenței psihologice și economice din partea fiului său solicităm să examinați cazul victimei Soare Elvira și să decideți asupra autosesizării cu referire la comiterea infracțiunii sau a contravenției de violență în familie.

„_____” _____2021

Vulpe Nina _____semnătura

Modelul Planului de siguranță individuală pentru femeile care au suportat violență din partea partenerului intim sau al altor membrii de familie

Beneficiar _____ Parajuristul _____

Data _____ Reevaluare (datele) _____

1. În cazul în care siguranța mea sau a copiilor mei este în pericol în locuința mea, eu pot să merg la _____ sau la _____ sau la _____ (decideți acest lucru chiar și dacă nu așteptați să se mai producă un alt act de violență).
2. În cazul situației de violență sau de amenințare, ieșirea sigură din încăperea este prin _____ (de ex., se vor indica ferestrele, ușile, ascensorul, scara sau ieșirea de urgență care poate fi utilizată).
3. Eu pot să vorbesc despre violență cu următoarele persoane și să le rog să cheme poliția în cazul în care aud zgomote suspecte în locuința mea:
4. Eu pot să folosesc (de ex., un semn, un cuvânt) _____ în calitate de cod în discuția cu copiii sau prietenii mei ca aceștia să cheme ajutor.
5. Atunci când partenerul meu nu mai locuiește împreună cu mine eu pot să-mi asigur siguranța în locuință (cu lacăte, chei, sistem de alarmă etc.).
6. Eu pot să-mi păstrez geanta mea/geanta de siguranță (se indică locul din casă/în locuința prietenei):
_____.
7. Am nevoie de următoarele lucruri pentru cazul de părăsire rapidă a locuinței (conținutul genții de siguranță):

- bani/bani lichizi
- un set de chei de rezervă de la locuință și un set de chei de la mașină
- haine de rezervă
- obiecte de igienă personală
- telefon mobil, numerele importante de telefon, cartelă de telefon
- rețetele medicale
- actele importante/cardurile (pașaportul/buletinul, polița de asigurare medicală etc.)
- jucăriile preferate ale copiilor
- altele _____

8. Parajuristul mi-a spus că:

- Eu nu sunt responsabilă pentru comportamentul violent al partenerului și că eu pot decide cum să-mi îmbunătățesc siguranța mea și siguranța copiilor mei.
- Eu merit o atitudine mai bună decât aceasta: copiii mei și cu mine avem dreptul la o viață sigură fără frică.
- Violența este o crimă și eu o pot raporta la poliție.
- Există ordonanță de protecție și eu știu cum o pot solicita.
- Există instituții unde mi se poate acorda ajutor:

9. Parajuristul mi-a sugerat/am convenit cu el că eu pot continua să apelez la următoarele instituții de asistență pentru a soluționa problema:

10. Pot păstra acest plan de siguranță, fără a pune în pericol siguranța mea proprie sau a copiilor mei, la:
